

JON

Qotei a tamo bulyosiq a gago ambleq di soqnej

¹ Tulaŋ nami ingi ingi kalil brantosaisonabqa Anjam a soqnej. Anjam a Qotei ombla soqneb. Anjam a segi Qotei. ² Tulaŋ nami Anjam a Qotei ombla soqneb. ³ Anjam a singila ti soqnej. Singila dena Qotei na ingi ingi kalil gereiyej. Ingi bei gam bei na brantosai. Ingi ingi kalil branteleneb qaji di Anjam a segi na gereiyej. ⁴ Anjam a segi ŋambile qa utru. Ŋambile di puloŋ bul. Ŋambile dena tamo ŋŋasari naŋgi suwantnjreqnu. ⁵ Puloŋ di ambruq di suwanjeqnu. Ambru na puloŋ di mosotqa keresai.

⁶ Tamo bei brantej aqa ñam Jon. Qotei na a qarinyonaq bej. ⁷ A bosiq a puloŋ qa anjam palontojnej. Di kiyaaqa? Tamo ŋŋasari kalil naŋgi aqa anjam qusib puloŋ qa nango areqalo singilatqajqa deqa. ⁸ Jon a puloŋ sai. A puloŋ qa anjam palontqajqa bej. ⁹ Puloŋ di puloŋ bole. A mandamq aisiqa tamo ŋŋasari kalil naŋgi suwantnjreqnu.

¹⁰ Anjam a mandamq di soqnej. Aqa singila na Qotei a mandam atej. Ariya tamo ŋŋasari mandamq di soqneb qaji naŋgi a qa poinjrosai. ¹¹ A aqa segi qure utruq ainaqa aqa leŋ qujai naŋgi a areiyosai. ¹² Ariya tamo ŋŋasari a areiyosib aqa ñam qa nango areqalo singilateb qaji naŋgi a na giltjnarnaqa naŋgi Qotei aqa angro tintiŋ branteb. ¹³ Ai abu na ŋambabtnjro qaji naŋgoq dena naŋgi Qotei aqa angro brantosai. Naŋgo segi areqalo na

nangi Qotei aqa angro brantosai. Tamo bei aqa areqalo na dego nangi Qotei aqa angro brantosai. Qotei a segi na marnaqa nangi aqa angro tintin branteb.

¹⁴ Anjam di a tamo bulyosiqa gago ambleq di soqnej. Sonaqa iga aqa ñam koba ti aqa singila koba ti unem. A segi qujai Qotei aqa Niri. A iga qa are tulan boleiyeqnu. A segi anjam bole qa utru. ¹⁵ A qa nami Jon a anjam palontoqnsiqa endegsi lelenoqnej, “E nami maroqnem, ‘Tamo di a ijo qoreq na bqas. E ñambabosaisonamqa a nami soqnej. Deqa a na e tulan bunbejunu.’ ”

¹⁶ Qotei aqa Niri a iga kalil qa are tulan boleiyeqnu. Aqa kumbra dena a na iga tulan geregereigeqnu. ¹⁷ Bole, nami Qotei a Moses aqa wau na iga dal anjam egej. Ariya Yesus Kristus aqa wau na Qotei a iga qa are boleiyosiqa anjam bole egej. ¹⁸ Tamo bei na Qotei aqa ulatamu unosai. Qotei aqa Niri a na qujai iga Qotei osorgej. Qotei aqa Niri a segi Qotei. A aqa Abu aqa areq di sosiq beteryejunu.

Jon yansnjro qaji a anjam palontoqnej

¹⁹ Bati bei Juda tamo kokba nangi na atra tamo ti Livai nangi ti qarinjnabqa Jerusalem qure uratosib Jon aqa areq gilsib nenemyeb, “Ni tamo yai?” ²⁰ Ariya Jon a anjam ulitosai. A segi qa ubtosiqa minjrej, “E Kristus sai.” ²¹ Onaqa nangi na olo nenemyeb, “Deqa ni tamo yai? Ni Elaija kiyo?” Onaqa a na minjrej, “Sai.” Onaqa nangi na olo nenemyeb, “Ni Qotei aqa medabu o tamo iga a qa tarineqnum qaji tamo de kiyo?” Onaqa a na kamba minjrej, “Sai. E a sai.” ²² Deqa olo

nenemyeb, “Ni tamo yai? Ni segi qa kiyersi mare-qnum di geregere mergimqa iga olo aisim tamo nangi iga qarinqonub qaji di minjrqom.” ²³ Onaqa Jon na minjrej, “Nami Qotei aqa medabu o qaji tamo Aisaia a anjam endegsi nengrenyej, ‘Tamo bei a wadau sawaq di tulan lelenoqnsim tamo ungasari nangi minjroqngas, ‘Tamo Koba a bqajqa gam gereiyeti.’ ” Aisaia a nami anjam degsi nengrenyej. Gam gereiyqa tamo agi e segi.”

²⁴ Tamo nangi di Farisi nangi na qarinqjrnab Jon aqaq gileb. ²⁵ Deqa nangi olo Jon nenemyeb, “Ni Kristus sai. Ni Elaija sai. Ni Qotei aqa medabu o qaji tamo di sai. Deqa ni kiyaaqa tamo ungasari nangi yansnjreqnum?” ²⁶ Onaqa Jon na kamba minjrej, “E ya na nangi yansnjreqnum. Ariya nungo ambleq di tamo bei unu. Ningi a qa qaliesai. ²⁷ A ijo qoreq na bqas. A ñam ti unu. E ñam saiqoji. Deqa e na a kangalyqajqa e tamo bolesai.” ²⁸ Jon a Betani qureq di nangi anjam degsi minjroqnej. Betani qure di Jordan ya taqal beiq di unu. Dia Jon na tamo ungasari nangi yansnjroqnej.

Yesus a Qotei aqa Kaja Du

²⁹ Nebeonaqa Yesus a walwelosiq Jon aqa areq beqnaqa unsiq marej, “Ningi uniy. Tamo di a Qotei aqa Kaja Du. A na qujai tamo ungasari mandamq endi unub qaji nango une kobotetnjrqas. ³⁰ E tamo deqa nami endegsi merngoqnem, ‘A ijo qoreq na bqas. E ñambabosaisonamqa a nami soqnej. Deqa a na e tulan bunbejunu.’ ³¹ E nami a qa qaliesai. Ariya Israel nangi a qa qalieqajqa deqa e bosim ya na tamo ungasari nangi yansnjreqnum.”

³² Jon a nanġi degsi minjrsiqa olo minjrej, “Qotei aqa Mondor a lan qure uratosiq binon bulosiq mandamq aisiqa Yesus aqa gateq di awoonaq e unem. ³³ E nami Yesus qa qaliesai. Ariya Qotei agi e ya na tamo unġasari nanġi yansnjrqajqa qarinqej qaji a na merbej, ‘Ijo Mondor Bole a aisim tamo bei aqa gateq di awoamqa ni unqam. A na qujai Mondor aqa singila na tamo unġasari nanġi yansnjroqngas.’ ³⁴ Qotei na e degsi merbonaqa e tamo di unsim marem, ‘Bole, a Qotei aqa Niri.’ ”

Tamo qalub nanġi Yesus dauryeb

³⁵⁻³⁶ Olo nebeonaqa Jon aqa angro aiyel nanġi ti koba na tigelesonabqa Yesus a walwelosiq gileqnaqa Jon na unsiqa nanġi aiyel minjrej, “Ninġi uniy. Tamo di a Qotei aqa Kaja Du.” ³⁷ Degsi minjrnaqa nanġi aiyel Jon dauryqa uratosib olo Yesus dauryosib gileb. ³⁸ Onaqa Yesus a bulosiq nanġi aiyel a dauryosib beqnabqa unjrsiqa nenemnrej, “Ninġi aiyel kiyafa e daurbegnub?” Onaqa minjeb, “Rabai, ni tal qabia unum?” Ñam “Rabai” di Hibru anjam. Gago anjam, “Qalie Tamo Koba.” ³⁹ Onaqa Yesus na nanġi aiyel minjrej, “Ninġi bosib ijo tal uniy.” Onaqa nanġi Yesus dauryosib gilsib tal a soqnej qaji di uneb. Unsib seŋ bati 4 onaqa bilaqtej deqa nanġi a ombla soqneb.

⁴⁰ Tamo aiyel Jon aqa anjam qusib Yesus dauryeb qaji bei aqa ñam Andru. A Saimon Pita aqa was. ⁴¹ A Yesus uratosiq walwelosiq aqa was Saimon itosiq minjej, “Iga Mesaia unonum.” Ñam “Mesaia” di Hibru anjam. Gago anjam, “Kristus.” ⁴² Degsi minjsiqa Saimon osiq Yesus aqa areq osi gilej. Onaqa Yesus na Saimon unsiqa minjej, “Ni

Saimon. Ni Jon aqa ɲiri. Bunuqna ino ñam Sifas mermogñqab.” Ñam “Sifas” di Hibru anjam. Gago anjam, “Pita.” Aqa damu, “Meniɲ.”

Yesus a Filip Nataniel wo nangi metnjrej

⁴³ Olo nebeonaqa Yesus a Galili sawaq gilqa osiqa tamo bei aqa ñam Filip itosiq minjej, “Ni e daurbe.” ⁴⁴ Filip a Betsaida qure qaji. Di Andru Pita wo nango qure utru. ⁴⁵ Onaqa Filip a aisiqa tamo bei aqa ñam Nataniel itosiq minjej, “Ni au. Iga tamo a qa nami Moses marsiq dal anjamq di nengrenyej qaji a unonum. Qotei aqa medabu o qaji tamo nangi dego a qa maroqnsib nengrenyoqneb. Tamo di Yesus Nasaret qure qaji. A Josep aqa ɲiri.” ⁴⁶ Onaqa Nataniel na kamba Filip minjej, “Nasaret di qure kiñala. Di qure kobaquja sai. Tamo bole bei a qure dena brantqa kere kiyo?” Onaqa Filip na minjej, “Ni bosim tamo di unime.”

⁴⁷ Onaqa Nataniel a walwelosiq Yesus aqa areq beqnaqa unsiqa a qa marej, “Niɲgi uniy. Tamo di a Israel tamo bolequja. A gisaɲ anjam maro-saieqnu.” ⁴⁸ Onaqa Nataniel na Yesus nenemyej, “Ni kiyersi e qa qalieonum?” Onaqa Yesus na kamba minjej, “Filip a ni metmosaisonaga ni qura utruq di awesonamqa e ni numonum.” ⁴⁹ Onaqa Nataniel a Yesus aqa anjam di qusiqa minjej, “O Qalie Tamo Koba, ni degsi maronum deqa e poibqo, ni Qotei aqa ɲiri. Ni Israel nango Mandor Koba.” ⁵⁰ Onaqa Yesus na kamba minjej, “Ni qura utruq di awesonam e ni numonum e degsi ubtosim mermonumqa ni qusim ino areqalo e qa singilatonum e? Di ijo singila kiñala segi e

babtonum. Bunuqna e ijo singila kokba babtoqnit ni unoqnqam.” ⁵¹ Osiqa nanngi kalil minjrej, “Ninngi quiy. E bole merngwai. E segi Tamo Angro. Deqa bunuqna lan waqamqa Qotei aqa lan angro nanngi ijo jejamuq na lan qureq oqoqnsib olo mandamq aiyoqnb ninngi unjrqb.”

2

Tamo bei unja ban ojqa bati brantej

¹ Bati aiyel koboonaqa Kana qure agi Galili sawaq di unu dia tamo bei unja ban ojqa bati brantej. Deqa tamo ungasari nanngi koroosib ingi goiyeb. Anjam qarinyonab Yesus aqa ai a koro deq gilej. ² Yesus aqa angro nanngi ti dego metnjrnab koro deq gileb. ³ Koroosib ingi uyeqnabqa wain saiinjrnaba Yesus aqa ai na minnej, “Nanngi wain saiinjrqo.” ⁴ Onaqa Yesus na minnej, “Ai, di ino wau. Di ijo wau sai. Ijo wauqa bati brantosaiunu.” ⁵ Onaqa aqa ai na kanjal tamo nanngi endegsi minjrej, “Yesus a anjam kiye merngimqa di dauryiy.”

⁶ Tal dia ya nobu 6 kokba meni na gereiyo qaji atelenonab soqneb. Juda nanngi Qotei pailyqa oqn-sib ya nobu dena ya tigoqnsib nango ban ti jejamu ti yansoqneb. Deqa ya nobu di atelenonab soqneb. Ya nobu quja quja 100 lita. ⁷ Ariya Yesus na kanjal tamo nanngi minjrej, “Ya nobu di maqteleniy.” Onaqa nanngi ya nobuq di ya qamelenonab maqej. ⁸ Onaqa Yesus na olo minjrej, “Ya bei tigsib osi gilsib goiyo lanja a yiy.” Onaqa kanjal tamo nanngi Yesus aqa anjam di dauryosib ya bei tigsib osi gilsib goiyo lanja a yeb. ⁹ Ya di Yesus na bulyonaq wain babej. Wain babonaqa goiyo lanja a uyo

oneiyosiq marej, “Endi wain bolequja.” Wain di qabe na bej di a qaliesai. Kanjal tamo ya tige b qaji nanqi segi qalie. Onaqa goiyo lanja a na tamo uña ban oje b qaji di metonaq aqa areq bonaq minje b, ¹⁰ “Bati gaigai tamo nanqi ingi goiyoqnsib wain qaqaatin bole namo tamo nanqi anainjreqnab uyeq nab. Uyeq nab olo bunu wain qaqaatin bolesai di anainjreqnab. Ariya ni degyosai. Ni wain qaqaatin bole tentosim namo wain qaqaatin bolesai anainjronum uyonub olo bunu wain qaqaatin bole anainjronum.”

¹¹ Yesus a Kana qureq di manwa di babtej. Kana qure agi Galili sawaq di unu. A nami manwa bei babtosaioqnej. Bati di qujai a na manwa babtqa utru atej. Manwa dena a na aqa segi ñam koba ti aqa singila koba ti boleq atej. Onaqa aqa angro nanqi manwa di unsibqa a qa nango areqalo singilateb.

¹² Ariya uña ban ojqa bati di koboonaqa Yesus aqa was nanqi ti aqa angro nanqi ti aqa ai koba na Kana qure uratosib Kaperneam qureq gileb. Gilsib dia bati qudei soqneb.

Tamo nanqi atra tal miligiq di ingi ingi qarinyoqneb

¹³ Qotei a nami Israel nanqi Isip sawaq di padalqa laqnabqa nanqi elenej. Deqa olo are qalqajqa yori bati jojomonaqa Yesus a Jerusalem aiyej. ¹⁴ Aisiq atra tal kobaquja miligiq gilej. Gilsiq ñam atej di tamo nanqi na makau ti kaja ti binon ti qarinyeqnabqa tamo qudei na awaiyeq nab unjrej. Silali piloqneb qaji tamo nanqi nango awo jaramq di awesosib silali pileqnabqa nanqi dego Yesus na unjrej. ¹⁵ Unjrsiq raunga osiq

dena toqon gereiyosiq ganinyoqnsiq nangi kalil nanjo kaja ti nanjo makau ti winjrnaqa atra tal uratosib jaraiyeb. Silali piloqneb qaji tamo nangi dego winjrnsiq nanjo awo jaram bilbelyosiq silali bimblenyetnjrej. ¹⁶ Osiqa tamo nangi binon qarinyoqnsibqa dena silali oqneb qaji nangi endegsi minjrej, “Ningi binon di elenjosib jaraiyiy. Ningi na ijo Abu aqa tal endi ingi qarinyo tal bulyaib.” ¹⁷ Onaqa Yesus aqa angro nangi aqa kumbra di unsibqa Qotei aqa anjam bei nengrenq di so qaji deqa olo are qaleb. Agi nami endegsib nengrenyeb, “O Abu, e ino tal qa tulan arearetbqo. Deqa e ino tal bole sqajqa singilaeqnum.”

¹⁸ Yesus na tamo nangi di winjrnaqa Juda tamo kokba nangi unsibqa deqa nenemyeb, “Ni manwa kiye babtım dena iga poigwas, ni Qotei aqa ñam na kumbra endi yeqnum?” ¹⁹ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ningi na atra tal kobaquja endi kongrontibqa bati qalub qa e olo tigeltqai.” ²⁰ Onaqa nangi na minjeb, “Atra tal endi gereiyeqnab wausau 46 koboej. Ni kiyaga bati qalub qa olo tigeltqa maronum? Keresai.”

²¹ Yesus a atra tal qa marej di aqa segi jejamu sigitosiqa yawo anjam marej. ²² Deqa bunuqna a subq na tigelonaqa aqa angro nangi aqa anjam deqa olo are qalsibqa Qotei aqa anjam nami nengrenyeb qaji deqa poinjrnaqa Yesus qa nanjo areqalo singilateb.

Yesus a tamo kalil nanjo kumbra qa qalie bole

²³ Qotei a nami Israel nangi Isip sawaq di padalqa laqnabqa nangi elenjej. Deqa olo are qalqajqa yori bati brantonaqa Yesus a Jerusalem

di sosisqa manwa babteqnaqa tamo ungasari tulan gargekoba nangi unoqnsib aqa ñam qa nanjo areqalo singilatoqneb. ²⁴ Ariya Yesus a nangi areinjrosai. A tamo kalil nangi qa qalie bole. ²⁵ A powo bei qa truquosaieqnu. Deqa tamo bei na tamo nangi qa ubtosim Yesus minjaiq. A segi tamo nanjo areqalo qalie bole.

3

Nikodemus a qolo Yesus ombla anjam qaireb

¹ Jerusalem dia tamo bei soqnej aqa ñam Nikodemus. A Farisi tamo. A Juda nanjo gate bei. ² A qolo Yesus aqa areq bosisqa minjej, “O Qalie Tamo Koba, iga qalieonum, ni powo tamo bole. Ni Qotei aqaq na bem. Qotei a ni singila emosai qamu manwa ni yeqnum qaji di ni babtqa keresai qamu.”

³ Onaqa Yesus na kamba minjej, “E bole mer-mqai. Tamo bei a angro mom bunuj bulosim nambabqasai di Qotei na a taqatosim aqa Mandor Koba sqasai. Deqa a Qotei unqa keresai.” ⁴ Onaqa Nikodemus na nenemyej, “Tamo a qeliqo di a kiyersim olo aqa ai miligiq aisim angro mom bulosim nambabqas?”

⁵ Onaqa Yesus na kamba minjej, “E bole mer-mqai. Tamo bei a ya na ti Qotei aqa Mondor na ti angro mom bunuj bulosim nambabqasai di Qotei na a taqatosim aqa Mandor Koba sqasai. ⁶ Ningi nunjo ai abu nanjo jejamuq dena nambabeqnuq deqa ningi mandam tamo unub. Ariya Qotei aqa Mondor na tamo bei nambabtqas di a mondor ti sqas. ⁷ E ni mermonum, ‘Ningi angro mom bunuj

bulosib nambaboiy.' Ni ijo anjam di qusim pruguge-taim. ⁸ Jagwa a segi puyoqnsiq a sawa sawaq gileqnaqa ni aqa anjam ato queqnum. Ariya a qabe na kiyo boqnsiq qabiteqnu di ni qaliesai. Tamo kalil Qotei aqa Mondor aqa singila na angro mom bunuj bulosib nambabeqnu qaji nanji kere dego."

⁹ Onaqa Nikodemus na olo Yesus nenemyej, "Kumbra di kiyersi brantqas?" ¹⁰ Onaqa Yesus na kamba minjej, "Ni Israel nanjo qalie tamo koba. Ni kiyaga ijo anjam endeqa poimosai? ¹¹ E bole mermqai. Anjam iga qalieonum qaji deqa mareqnum. Kumbra iga uneqnum qaji deqa saeqnum. Ariya ninji gago anjam endi ojosaieqnu. ¹² Endego e mandam qa anjam merngonumqa ninji qusib nunjo areqaloq di singilatqab. Deqa e lan qure qa anjam dego merngit ninji kiyersib nunjo areqaloq di singilatqab? ¹³ Tamo bei a lan qureq oqosai. E Tamo Angro e segi qujai lan qureq dena mandamq aiyem. ¹⁴ Nami Moses a wadau sawaq di sosisa a amal sigitosiq soqtosisa gaintej. Dego kere e Tamo Angro soqtbosib gaintbqab. ¹⁵ Amqa tamo kalil e qa nanjo areqalo singilatqab qaji nanji nambile gaigai sqab.

¹⁶ "Qotei aqa Niri qujai unu. Qotei na tamo ungasari kalil mandamq endi unub qaji nanji tulaj qalaqalainjrsiq deqa aqa segi Niri qujai di nanji enjrej. A endegsi are qalej, 'Tamo ungasari nanji ijo Angro qa nanjo areqalo singilatqab di nanji padalqasai. Nanji nambile gaigai sqab.' Qotei a degsi are qalsiq deqa aqa segi Niri qujai nanji enjrej. ¹⁷ Qotei a tamo ungasari man-

damq endi unub qaji nanngo une qa peginjrqamarsiq aqa Niri qarinyosai. A nanngi elenjam nanngi padalaib deqa osiq aqa Niri qarinyonaq mandamq aiyej. ¹⁸ Tamo ungasari Yesus qa nanngo areqalo singilateqnub qaji nanngi Qotei na peginjrqasai. Ariya tamo ungasari Yesus qa nanngo areqalo singilatosaieqnub qaji nanngi Qotei na peginjrqas. Di kiyaaqa? Nanngi aqa segi Niri qujai aqa ñam qa nanngo areqalo singilatosa deqa. ¹⁹ Qotei na tamo ungasari nanngi di peginjrqas di aqa utru agiende. Pulon a mandamq ainaqa nanngi ambru qa arearetnjroqnej. Nanngi pulon qa arearetnjrosai qnej. Di kiyaaqa? Nanngi kumbra uge yoqneb deqa. ²⁰ Tamo ungasari kalil kumbra uge yeqnub qaji nanngi pulon jeuteqnub. Nanngo kumbra uge di pulon na boleq ataim deqa nanngi pulon aqaq bosaieqnub. ²¹ Ariya tamo ungasari anjam bole dauryeqnub qaji nanngi pulon aqaq beqnub. Boqnsib wau bole bole yeqnabqa tamo nanngi unoqnsib mareqnub, 'Bole, nanngi Qotei aqa singila na wau di yeqnub.' "

Jon yansnjro qaji a Yesus qa anjam palontoqnej

²² Bati bei Yesus aqa angro nanngi ti walwelosib Judia sawaq gileb. Gilsib dia sosibqa Yesus na tamo ungasari nanngi yansnjroqnej. ²³ Jon yansnjro qaji a Ainon qureq di sosisa a dego tamo ungasari nanngi yansnjroqnej. Ainon qure di Salim qure jojomq di unu. Dia ya koba soqnej deqa tamo ungasari nanngi Jon aqa areq beqnabqa a na yansnjroqnej. ²⁴ Herot na Jon tonto talq di waiyosaisoqnej deqa Jon a kumbra di yoqnej.

²⁵ Bati bei Jon aqa angro qudei nanngi Juda tamo bei ti jejamu yanso kumbra qa anjam na qoto-

qneb. ²⁶ Osib nan̄gi Jon aqa areq gilsib minjeb, “O Qalie Tamo, nam̄i tamo n̄i omb̄la Jordan ya taqal beiq di sosibqa n̄i a qa anjam maroqnem qaji bini tamo un̄gasari kalil nan̄gi aqa areq gileq nabqa a na yansnjreqnu. Nan̄gi inoq bosaieq n̄ub.” ²⁷ Onaqa Jon na kamba minjrej, “Qotei lan̄ qureq di unu qaji a na iga ingi bei egwasai di iga ingi bei oqa keresai. ²⁸ Nin̄gi segi ijo anjam bei quoqneb. Agi e mern̄goqnem, ‘E Kristus sai. Qotei na e namoqna qar̄in̄bonaq e Kristus bqajqa gam gereiyetem.’ ²⁹ Tamo un̄a ban̄ ojqa qaji a segi na un̄a di oqas. Aqa was a lan̄a qalaq di tigelesosimqa tamo un̄a ban̄ ojqa qaji aqa anjam quoqn̄as. Qusimqa tul̄an̄ areboleboleiyqas. Dego kere e bini tul̄an̄ areboleboleibqo. ³⁰ Kristus aqa ñam tul̄an̄ kobaqas. Ijo ñam aguq aiqas.” Jon na aqa an̄gro nan̄gi degsi minjrej.

³¹ Tamo lan̄ qureq di sosisqa dena mandamq aiyej qaji a na ingi ingi kalil tul̄an̄ buñnjrejunu. Mandam qaji tamo un̄gasari nan̄gi mandam endeqa kumbra yoqnsib anjam mareqn̄ub. Ariya tamo lan̄ qureq di sosisqa dena mandamq aiyej qaji a na ingi ingi kalil tul̄an̄ buñnjrejunu. ³² Kumbra a uneqnu qaji a deqa saeqnu. Anjam a queqnu qaji di a na babtosi q mareqn̄u. Ariya mandam qaji tamo un̄gasari nan̄gi aqa anjam di ojosaieq n̄ub. ³³ Tamo un̄gasari Yesus aqa anjam di ojeqn̄ub qaji nan̄gi a qa nan̄go areqalo singilatoqnsib mareqn̄ub, “Bole, Qotei a anjam bole qa utru.” Nan̄gi degsib mareqn̄ub. ³⁴ Tamo Qotei na qar̄inyej qaji a Qotei aqa anjam babtosi q mareqn̄u. Di kiyaka? Qotei na aqa Mondor a torei yekritej deqa. A na aqa

Mondor potosiq taqal bei segi Yesus yosai. ³⁵ Abu na aqa segi Niri qalaqalaiyeqnu deqa a na ingi ingi kalil aqa banq di atelenej. ³⁶ Tamo ungasari Qotei aqa Niri qa nango areqalo singilateqnub qaji nanqi nambile gaigai sqab. Ariya tamo ungasari Qotei aqa Niri aqa anjam dauryqa urateqnub qaji nanqi nambile itqasai. Qotei aqa minjin nanngoq di sqas.

4

Yesus a Samaria unja bei wo anjam maroqneb

¹⁻³ Farisi nanqi endegsib queb, “Yesus a Jon bunyosiqa tamo ungasari tulan gargekoba yansnjreqnaqa nanqi a dauryeqnub. Jon a tamo gargekoba yansnjrosaieqnu.” Farisi nanqi degsib queb. Bole, Yesus a segi na tamo ungasari nanqi yansnjrosaioqnej. Aqa angro nanqi na yansnjroqneb. Tamo Koba Yesus a qalieej, Farisi nanqi degsib queb. Deqa a Judia sawa uratosiqa olo Galili sawaq gilej. ⁴ A gam dauryosiqa Samaria sawa amble potosiqa walwelosiq gilej.

⁵ Gilsiq Samaria nango qure kiñala bei aqa ñam Sikar di brantej. Qure qalaq di mandam mutu bei soqnej. Mandam mutu di Jekop a nami aqa niri Josep yej. ⁶ Ya uyqajqa sub dia soqnej. Ya sub di Jekop a nami bogej qaji. Yesus a walwelosiq qanam jige sen bati 12 onaqa aqa jejamu asgiyon-aqa aqaratqa osiqa ya sub qalaq di awoej.

⁷⁻⁸ Onaqa aqa angro nanqi ingi awaiyqa marsib qure miligiq aiyeb. Aiyeqnabqa Samaria unja bei a ya tugwajqa bej. Bonaqa Yesus na minnej, “Ya gamban tigsim e anaibe.” ⁹ Onaqa Samaria unja dena Yesus kamba minnej, “Ni Juda tamo.

E Samaria uña. Deqa ni kiyaga e merbonum, 'Ya gamban tigsim e anaibe'?" Uña na degsiqa Yesus minjej. Di kiyaga? Juda nangi Samaria nangi ti koba na anjam marosaieqnub. ¹⁰ Onaga Yesus na uña di minjej, "Ni ingi bole Qotei na laña emqajqa di qalieosim qamu tamo ni na ya tigsim anaïyqajqa mermqo qaji a qa poimqo qamu ni e merbimqa nambile gaigai sqajqa ya anaimonum qamu." ¹¹ Onaga uña dena minjej, "O Tamo Koba, ni ya tugwajqa gamban saiqoji. Ya sub endi tulan guma koba. Deqa ni qabe na nambile gaigai sqajqa ya di oqam?" ¹² Gago moma utru Jekop a nami ya sub endi bogsiqa gago moma nangi enjrej. A sub endena ya uyoqnej. Aqa angro nangi ti aqa makau ti aqa kaja ti nangi dego sub endena ya uyoqneb. Ni na gago moma utru Jekop bunyqam kiyo?" ¹³ Onaga Yesus na kamba minjej, "Tamo nangi sub endena ya uyoqnqab di nangi olo bunu ya qarnjroqnqas. ¹⁴ Ariya e na tamo nangi ya anainjrqai di nangi bunu ya qarnjrqasai. Ya e na anainjrqai di nangi uyibqa nanjo are miligiq di ya ani bul polyoqnmqa nangi nambile gaigai sqab." ¹⁵ Onaga uña dena Yesus minjej, "O Tamo Koba, ni na ya di anaibimqa e olo ya qarboqnqasai. Amqa e olo bosiy sub endena ya tugoqnqasai."

¹⁶ Onaga Yesus na minjej, "Ni mati aisim ino gumbulun metosim ningi ombla endeq boiy."

¹⁷ Onaga uña na minjej, "E gumbulun saiqoji." Onaga Yesus na minjej, "Ni gumbulun saiqoji di kere maronum. ¹⁸ Ni nami gumbulun 5 osim uratnjrem. Ariya tamo ni bini ombla unum qaji di ino gumbulun sai. Deqa ino anjam di bole."

¹⁹ Onaqa uña dena minjej, “O Tamo Koba, ni anjam di ubtosim merbonum deqa e poibqo, ni Qotei aqa medabu o qaji tamo bole. ²⁰ Gago moma nanği nami manaq endi korooqnsib Qotei qa louoqneb. Ariya Juda nanği mareqnub, ‘Qotei qa louqajqa sawa qujai agi Jerusalem.’ ”

²¹ Onaqa Yesus na olo minjej, “O uña, e ni anjam bei mermit ni qusim poimeme. Anjam agiende. Bati bei brantimqa manaq endi ninği Abu qa louoqnqasai. Jerusalem dia dego ninği Abu qa louoqnqasai. ²² Ninği Samaria qaji. Deqa ninği Abu qa loueqnub qaji a qa geregere poingosai. Ariya iga Juda qaji. Deqa iga Abu qa loueqnum qaji a qa geregere poigeqnu. Di kiyaga? Abu na tamo unğasari nanği elenqajqa utru agi Juda iga segi. ²³ Ariya bati bei brantimqa tamo nanği Mondor na ti anjam bole na ti Abu qa louoqnqab. Osib nanço lou dena nanği Abu qa bole louoqnqab. Yim Abu a nanği qa tulan areboleboleiyqas. Bati di agi brantqo. ²⁴ Qotei a segi Mondor. Deqa tamo nanği Qotei qa louqa oqnsib Mondor na ti anjam bole na ti louoqnqab di nanği Qotei qa bole louoqnqab.” ²⁵ Onaqa uña dena Yesus minjej, “E qalie, Mesaia a bqas.” “Mesaia” di Hibru anjam. Gago anjam, “Kristus.” Osiqa Yesus minjej, “Mesaia a bosimqa Qotei aqa anjam kalil ubtosim mergekritqas.” ²⁶ Onaqa Yesus na minjej, “Mesaia agi e segi. Aqo ombla anjam mareqnum.”

²⁷ Yesus a uña degsi minjnaqa aqa angro nanği olo qureq na bosibqa a uña de wo anjam mareqnab unsibqa tulan prugugeteb. Ariya nanği Yesus nenemyosai, “Ni kiyaga uña de wo an-

jam mareqnub?” Degyosai. ²⁸ Onaqa uña dena aqa ya nobu uratosiqa olo qure miligiq aisiqa tamo ungasari nanği minjrej, ²⁹ “Ninği bosib tamo di uniy. E kumbra nami yoqnem qaji di a na ubtekritqo. Tamo di a Kristus kiyo?” ³⁰ Degsi minjrnaqa nanği qure uratosib Yesus unqajqa beb.

³¹ Beqnabqa Yesus aqa anğro nanği na minjeb, “O Qalie Tamo Koba, ni bosim inği uye.” ³² Onaqa Yesus na minjrej, “Ijo inği uyo bei unu di ninği qaliesai.” ³³ Onaqa aqa anğro nanği aqa anjam di qusibqa segi segi maroqneb, “Tamo bei na inği bei osi bosiq anaiyqo kiyo?” ³⁴ Onaqa Yesus na minjrej, “Qotei e qarınbej qaji aqa areqalo e dauryosiy aqa wau kobotqai. Ijo inği uyo bole agide.

³⁵ “Ninği mareqnub, ‘Bai qolqe koboeqnaqa inği melieqnu.’ Ninği degsib mareqnub. Ariya e na ninği yawo anjam bei endegsi mernğwai. Ninği inği wauq di nam atsib inği meliosiq unu di unqab. ³⁶ Tamo inği meli gentoqnsib koroiyeqnub qaji nanği awai eqnub. Nanğo awai agi nanği nambile gaigai sqab. Deqa tamo nanği inği yageqnub qaji ti tamo nanği inği meli genteqnub qaji ti koba na areboleboleinjrğas. ³⁷ Deqa anjam endi bole, ‘Tamo bei na inği yagwas. Olo tamo bei na inği meli gentqas.’ ³⁸ E ninği qarınğonumqa gilsib wau ninği na wauosai qaji dena inği eleneqnub. Tamo qudei nanği nami waukobaeb. Ariya ninği lanğa gilsib inği eleneqnub.”

³⁹ Uña dena Samaria tamo ungasari gargekoba qure dia soqneb qaji nanği Yesus qa sainjrnaq qusibqa Yesus qa nanğo areqalo sinğilateb. Di kiyaca? Uña na minjrej, “Kumbra kalil e nami

yoqnem qaji di tamo dena ubtekritqo.” ⁴⁰ Degsi minjrnaq qusibqa Yesus aqa areq bosib minjeb, “Ni gago qureq endi iga koba na sqom.” Degsi minjnabqa Yesus a bati aiyel nanqo qureq di soqnej. ⁴¹ Sosiqa Qotei aqa anjam palonteqnaqa tamo unqasari gargekoba nanqi aqa anjam quoqnsib poinjreqnaqa a qa nanqo areqalo singilatoqneb. ⁴² Deqa nanqi na unqa di minjeb, “Ni Yesus qa anjam mergonam qusim gago areqaloq di singilatem. Singilatosim sonamqa a segi na olo anjam mergwo qusim turtosim gago areqalo a qa torei singilatonum. Osim deqa iga endegsi poigwo, ‘Bole, Yesus a na qujai tamo unqasari mandamq endi unub qaji nanqi elenqas.’ ”

Yesus na Rom nanqo tamo gate aqa niri boletej

⁴³ Onaqa bati aiyel koboonaqa Yesus a qure di uratosiqa walwelosiq Galili sawaq gilej. ⁴⁴ A segi nami endegsi marej, “Qotei aqa medabu o qaji tamo bei aqa segi qure utruq gilsim anjam minjroqnqas di nanqi aqa anjam quetqa asginjrqas. Deqa a qure dia ñam saiqoji sqas.”

⁴⁵ Yesus a Galili sawaq di brantonaqa tamo unqasari sawa dia soqneb qaji nanqi a qa tulan areboleboleinjrej. Di kiyaga? Nami Juda nanqo yori bati koba qa Yesus a Jerusalem dia manwa babteqnaq nanqi unoqneb deqa.

⁴⁶ Ariya Yesus a olo Kana qureq aiyej. Qure di agi Galili sawaq di unu. Qure dia nami Yesus a ya bulyonaqa wain babej. Aisiq di sonaqa Kaperneam qureq di Rom nanqo mandor aqa tamo gate bei aqa niri makobaiyonaq neiesoqnej.

⁴⁷ Deqa tamo gate di Yesus a Judia sawa uratosiq

bosiq Galili sawaq di soqnej di qusiq walwelosiq aqa areq aisiq pailyosiq minjej, “O Tamo Koba, ijo angro a moiqa laqnu. Deqa ni bosim a boletime.”

⁴⁸ Onaqa Yesus na tamo di minjej, “Ningi ijo manwa bei nungo namdamu na unqasai di ningi e qa nungo areqalo singilatqasai.” ⁴⁹ Onaqa tamo dena olo Yesus minjej, “O Tamo Koba, ni boqujat. Ijo angro a moiyo uge.” ⁵⁰ Onaqa Yesus na minjej, “Ni gile. Endego ino angro a boleqo nambile unu. A moiqasai.” Onaqa a Yesus aqa anjam di qusiq bole qa marsiq gilej.

⁵¹ A gileqnaqa aqa kanqal tamo qudei nangi aqa talq dena bosib gamq di turossib minjeb, “Ino angro a boleossiq nambile unu.” ⁵² Onaqa a na nenemn-jrej, “Sen bati gembu a boleqo?” Onaqa minjeb, “Ya qanam sen bosiq ingi uyo bati tinyonaqa aqa jejamu kanqan koboonaqa a boleej.” ⁵³ Degsi minjnabqa a qalieej, sen bati deqa tintin Yesus na minjej, “Endego ino angro a boleqo nambile unu. A moiqasai.” A degsi qalieossiq deqa a Yesus qa aqa areqalo singilatej. Tamo kalil a ombla tal qujaiq di soqneb qaji nangi dego Yesus qa nango areqalo singilateb. ⁵⁴ Yesus a Judia sawa uratosiq bosiq Galili sawaq di sosiq bati deqa a manwa di yej. A nami Galili sawaq di manwa bei yosaiognej. Aqa manwa qujai nami yej qaji agi a ya bulyonaq wain babej.

5

Yesus a ma tamo bei boletej

¹ Bati bei Yesus a Juda nango yori bati koba unqa marsiq Jerusalem aiyej.

² Jerusalem dia ya kuru bei soqnej. Ya kuru di kaja nanjo siranme qalaq di soqnej. Ya kuru di aqa ñam Betesda. Di Hibru anjam na mare-qnub. Ya kuru areqsi jagwa oqajqa tal kiñilala 5 soqneb. ³ Tal dia tamo ma ti, tamo ñam qandimo, tamo singa uge, tamo jejamu lainjro qaji tulan gargekoba soqneb. Nanji ya annilqajqa tariñoqneb. ⁴ Bati qudei Tamo Koba aqa lan angro ya kuru miligiq aiyoqnsiqa ya enteqnaqa anniloqnej. Ya anniloqnimqa tamo a namo yaq aiqas qaji aqa ma koboqas. Utru deqa nanji ya annilqajqa tariñoqneb.

⁵ Ariya bati deqa tamo bei wausau 38 ma ti soqnej qaji a dia tariñoqnej. ⁶ Onaqa Yesus na tamo di ñeiesonaq unsiqa a bati olekoba ma de ti soqnej di qalieosiqa nenemyej, “Ni boleqajqa are unu e?”

⁷ Onaqa minjej, “O Tamo Koba, ya anniloqnimqa tamo yai na e aqaryaibosim urur yaq osi aiqas? Tamo dego bei sosai. E aiqa yeqnam ma tamo qudei nanji e bunboqnsib namo yaq aiyeqnub.” ⁸ Onaqa Yesus na minjej, “Ni tigelosim ino sapera qoboiyosim walwel.” ⁹ Degsi minjnaqa bati qujai deqa aqa jejamu boleonaqa a tigeloqujatosiq aqa sapera qoboiyosiqa walwelosiq gilej.

Bati di Juda nango yori bati. ¹⁰ Deqa Juda tamo kokba nanji na tamo boleej qaji di unsib minjeb, “Bini yori bati. Iga wauqa getento. Deqa ni ino sapera qoboiyaim.” ¹¹ Onaqa a na kamba minjrej, “Tamo e boletbqo qaji a na merbqo, ‘Ni ino sapera qoboiyosim walwel.’ ” ¹² Degsi minjrnaqa nanji na nenemyeb, “Tamo yai na ni mermqo, ‘Ni ino sapera qoboiyosim walwel?’ ” ¹³ Onaqa a na minjrej, “Tamo e boletbqo qaji aqa ñam di e qaliesai.”

A nanŋi degsi minjrej. Di kiyaaqa? Tamo gargekoba sonab Yesus a nanŋo ambleq na ulañej.

¹⁴ Onaqa nebeonaqa Yesus a atra tal miligiŋ gilsiq tamo di itosiq minnej, “Ni que. E ni boletmonum deqa ni olo une bei ataim. Gulbe kobaquja bei ino jejamuq di olo branto uge.”

¹⁵ Onaqa tamo di aisiqa Juda tamo kokba nanŋi minjrej, “Tamo e boletbej qaji agi Yesus.”

¹⁶ Onaqa Juda tamo kokba nanŋi Yesus ugeugeiyqajqa maroqneb. Di kiyaaqa? A mañwa di yori bati qa yoqnej deqa. ¹⁷ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ijo Abu a nami gaigai wauoqnej agi bini wauoqnsiq unu. Deqa e dego waueqnum.” ¹⁸ Onaqa Juda tamo kokba nanŋi Yesus aqa anjam di qusibqa nanŋi a qalib moiŋajqa torei singilaoqneb. Di kiyaaqa? A yori bati segi gentosai. A dego marej, “Qotei a ijo Abu.” Aqa anjam dena a segi qa marej, “Aqo Qotei wo ombla kerekere.”

Yesus a Qotei aqa Niri

¹⁹ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “E bole mernŋwai. E Qotei aqa Niri. E ijo segi areqalo na kumbra bei yqa keresai. Kumbra ijo Abu na yeqnaq e uneqnum qaji di e dego yeqnum. ²⁰ E ijo Abu aqa Niri. Deqa a na e qalaqalaiboqnsiq kumbra kalil a yeqnu qaji di e olo osorbeqnu. Bunuqna a kumbra tulañ singila kokba dego osorboqnqas. Yim ninŋi unsib tulañ prugwab. ²¹ Ijo Abu na tamo moreño qaji nanŋi olo ñambile enjroqnsiq subq na tigeltñreqnu. Deqa e Qotei aqa Niri e kamba dego ijo segi areqalo na tamo nanŋi ñambile enjreqnum. ²² Ijo Abu na tamo nanŋo une qa

nangi peginjrosaieqnu. Wau di a na e ebej. E Qotei aqa Niri deqa e na tamo nango une qa nangi peginjreqnum. ²³ E wau di yeqnum. Di kiyaga? Tamo kalil nangi ijo ñam soqtetboqnqajqa deqa. Agi nangi ijo Abu aqa ñam soqteqnub dego kere. Tamo a ijo ñam soqtetbosaieqnu di a ijo Abu e qarınbej qaji aqa ñam dego soqtosaieqnu.

²⁴ “E bole merngwai. Tamo a ijo anjam qusim ijo Abu e qarınbej qaji a qa aqa areqalo singilatqas di a ñambile gaigai sqas. Deqa e aqa une qa pegiyqasai. A moiyo gam uratosim olo ñambile oqas.

²⁵ “E bole merngwai. E Qotei aqa Niri. Bati bei brantimqa tamo unğasari moreño qaji nangi ijo kakro qusib ñambile oqab. Bati di agi brantqo. ²⁶ Ijo Abu a segi ñambile qa utru. E aqa Niri. A na e singila ebej deqa e dego ñambile qa utru. ²⁷ E Tamo Angro unum deqa ijo Abu na e singila ebej. Singila dena e na tamo unğasari nango une qa peginjreqnum. ²⁸ Ningi ijo anjam di qusib tulan prugaib. Bati bei brantimqa tamo unğasari kalil subq di unub qaji nangi ijo kakro quqwab. ²⁹ Qusib olo sub uratosib tigelqab. Tamo unğasari kumbra bole bole yeqnub qaji nangi tigelosib ñambile sqab. Tamo unğasari kumbra uge uge yeqnub qaji nangi tigelabqa e na nangi peginjrsiy padaltnjrqi.”

Tamo qudei na Yesus aqa ñam ubteqnub

³⁰ Osiqa Yesus a olo marej, “E ijo segi areqalo na wau bei yqa keresai. Ijo Abu na e anjam merbeqnaq quoqnsim tamo unğasari nangi peginjreqnum. E kumbra tıntın na nangi peginjreqnum. E ijo segi areqalo dauryosaieqnum. Ijo Abu e qarınbej qaji aqa areqalo dauryeqnum.

³¹ “E segi na ijo kumbra ti ijo wau ti ubtosiy marqai di tamo nan̄gi bole qa maraib. ³² Tamo bei unu agi Qotei. A dego ijo kumbra ti ijo wau ti ubtosiq mareqnu. E qalieonum, anjam a mareqnu qaji di bole.

³³ “Ningi na tamo qudei qarinqjrnab Jon aqaq gilnabqa a anjam bole ubtosiq minjroqnej. ³⁴ Bole, mandam tamo bei na ijo kumbra ti ijo wau ti ubtqa keresai. Ariya Qotei na ningi elenqajqa deqa e ningi Jon qa merngonum. ³⁵ Jon a nam pulon bul sosiq a tamo ungasari nan̄gi suwantnjreqnaqa ningi aqa suwan̄oq di sokiñalayoqnsib areboleboleingqnej.

³⁶ “Ijo anjam e ubtosim mareqnum qaji di anjam kobaquja. Anjam dena Jon aqa anjam tulan bunyejunu. Di kiyaga? Wau kalil ijo Abu na ebej qaji di e yeqnam tamo ungasari nan̄gi unoqnsib endegsi poinjreqnu, bole, ijo Abu na e qarinqbonaq bem. ³⁷ Ijo Abu e qarinqbej qaji a e qa anjam ubtosiq mareqnu. Ariya ningi aqa kakro nami quosaioqneb. Aqa ulatamu dego ningi nami unosaioqneb. ³⁸ Qotei aqa anjam dego nun̄go are miligiq di sosai. Tamo Qotei na qarinyonaq mandamq aiyej qaji aqa anjam ningi nun̄go areqaloq di singilatosaieqnub.

³⁹ “Bole, ningi Qotei aqa anjam nengrenq di unu qaji di sisiyoqnsib peleiyeqnub. Ningi are qaleqnub, anjam dena ningi nambile gaigai sqab. Ariya anjam di e ubtosiq mareqnu. ⁴⁰ Ningi kiyaga nambile oqajqa are qaloqnsib olo ijoq bqa-jqa urateqnub?

⁴¹ “E mandam tamo nan̄goq dena ñam koba os-aieqnum. ⁴² Ariya e ningi qa qalieonum. Nun̄go are miligiq di ningi Qotei qalaqalaiyosaieqnub.

⁴³ E ijo Abu aqa ñam na bonamqa ningi ijo anjam osai. Tamo bei aqa segi ñam na bqas di ningi aqa anjam oqujatqab. ⁴⁴ Ningi nungo segi was nanjoq dena ñam koba oqajqa are qaleqnub. Ariya ningi Qotei aqaq dena ñam koba oqajqa are qalosaieqnub. Qotei agi a segi qujai Qotei bole. Ningi kumbra degyeqnub deqa ningi kiyersib e qa nungo areqalo singilatqab? Di keresai.

⁴⁵ “E ijo Abu aqa ñamdamuq di nungo une qa merngwai edegaib. Nungo une qa merngwajqa tamo qujai agi Moses. Ningi are qaleqnub, Moses a na ningi aqaryaingwas. Di sai. ⁴⁶ Ningi Moses aqa anjam nungo areqaloq di singilateqnub qamu ijo anjam dego nungo areqaloq di singilateqnub qamu. Di kiyaya? Moses a nami e qa anjam nenngrenyej. ⁴⁷ Ningi Moses aqa anjam nami nenngrenyej qaji di nungo areqaloq di singilatosaieqnub deqa ningi kiyersib ijo anjam dego nungo areqaloq di singilatqab? Di keresai.”

6

Yesus a tamo 5,000 nanngi ingi anainjrej

¹ Bati bei Yesus a Galili ya agu taqal beiq gilej. Ya agu di yuwal bul tulan kobaquja. Ya agu di aqa ñam bei Taiberias ya agu. ² Yesus a tamo mainjro qaji nanjoq di manwa babteqnaqa tamo ungasari tulan gargekoba nanngi unoqneb. Deqa a ya agu taqal beiq gileqnaqa nanngi a dauryosib giloqneb. ³ Bati di Yesus na aqa angro nanngi joqsiqu koba na manaq oqsibqa mana goge dia awesoqneb. ⁴ Qotei a nami Israel nanngi Isip sawaq di padalqa laqnabqa nanngi elenjej. Deqa olo are qalqajqa yori

bati jojomej. ⁵ Deqa Yesus a nam atsiqa tamo ungasari tulan gargekoba a dauryosib aqa areq beqnabqa unjrsiqa Filip nenemyej, “Iga qabe na ingi awaiyosim tamo ungasari kalil di anainjronam kereqas?” ⁶ Filip a kamba Yesus kiyersi minjim quqwajqa deqa Yesus na laña nenemyej. Yesus a kumbra kiye yqas di a segi nami qalieej.

⁷ Onaqa Filip na kamba Yesus minjej, “Tamo ungasari nanği di tulan gargekoba. Iga 200 kina osim dena ingi awaiyosim ingi kiñala kiñala anainjrqom di tulan kereqasai.” ⁸ Onaqa Yesus aqa angro bei Andru di Saimon Pita aqa was a na Yesus minjej, ⁹ “Angro wala bei unu. A bem 5 qe kiñilala aiyel ojejunu. Ingi di dego tamo ungasari gargekoba endi anainjrqom di tulan kereqasai.” ¹⁰ Onaqa Yesus na aqa angro nanği minjrej, “Ningi na tamo ungasari kalil nanği minjribqa mandamq di awoeleneb.” Sawa dia ñiñ koba soqnej deqa Yesus aqa angro nanği na tamo ungasari minjrnabqa kalil ñiñq di awoeleneb. Tamo awoeleneb qaji sisiyeb 5,000.

¹¹ Awoonabqa Yesus na bem ti qe ti di osiqa Qotei pailyosiqa tamo ungasari awoeleneb qaji nanği jeisi anainjreqnaq uyoqneb. Uynab kalil menetnjrej. ¹² Menetnjrnaqa Yesus na aqa angro nanği minjrej, “Ningi ingi oto kalil koroiiyi. Oto bei urataib.” ¹³ Degsi minjrnaqa nanği bem 5 aqa oto kalil tamo ungasari nanği urateleneb qaji di koroiosib gumba kokba 12 di jignab maqelenej.

¹⁴ Onaqa tamo ungasari kalil nanği Yesus aqa manwa di unsib maroqneb, “Bole, Qotei aqa medabu o tamo nami Qotei na qarinyim mandamq

aiqajqa marej qaji agi a di.” ¹⁵ Onaqa Yesus a nanjo anjam di qusiqa endegsi qalieej, “Nangi bosib e ojsib e nanjo Mandor Koba atqajqa are qaleqnu.” A degsi qalieosiq deqa a sawa di uratosiqa a segi manaq oqsiq di soqnej.

Yesus a ya banqaq na walwelej

¹⁶ Ariya bilaqtonaqa Yesus aqa angro nangi alile aiyeb. ¹⁷ Alile aisib qobun bei gogetosib qobun suweiyosib gileb. Nangi mareb, “Iga ya agu taqal beiq gilsim Kaperneam qureq di tiryqom.” Nangi degsib marsib gileb. Qoloonaga Yesus a nanjoq bosaisoqnej. ¹⁸ Nangi ya agu ambleq di gileqnabqa jagwa koba tigelosiq ya korkortosiqa nangi pulutnjrej. ¹⁹ Nangi 5 o 6 kilomita oyoosib gileqnabqa Yesus a ya banqaq na walwelosiqa nangi daurnjrnsiq gilej. Gilsiq qobun jojomyonaga nam ateb di a ya banqaq na walwelosiq beqnaqa unsib ulakobaeb. ²⁰ Deqa a na minjrej, “Endi e beqnum. Ulaaib.” ²¹ Degsi minjrnaqa nangi areboleboleinjrnaqa a metonab qobun gogetej. Onaqa qobun a ururosiq sawa nangi gilqajqa mareb qaji di tiryej.

Tamo ungasari nangi Yesus qa namoqneb

²² Nebeonaqa tamo ungasari qudei nangi ya agu taqal beiq di soqneb. Nangi qalie, ya bilaq qobun qujai segi dia tiryosiq soqnej. Yesus aqa angro nangi qobun di gogetosib gileb. Yesus a nangi koba na qobun di gogetosai. ²³ Ariya tamo ungasari nangi alile di sonabqa qobun qudei Taiberias qureq dena beb. Bosib sawa Tamo Koba Yesus a pailyosiq nangi ingi anainjrej qaji sawa jojomq di tiryeb. ²⁴ Yesus aqa angro nangi ti di sosai. Tamo

ungasari nanŋi degsi unsibqa qobun di gogetosib gilsib Kaperneam qureq di Yesus qa nŋamoqneb.

Yesus a segi nŋambile qa bem uyo bole

²⁵ Ariya nanŋi ya agu taqal beiq di Yesus itosib nenemyeb, “O Qalie Tamo Koba, ni sen bati gembu endeq bem?” ²⁶ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “E bole mernŋwai. E maŋwa babteqnam nŋi un-oqneb nŋi deqa are qalsib e qa nŋamosai. E nŋi bem anainŋonam uynab menetŋgej nŋi deqa are qalsib e qa nŋameqnub. ²⁷ Jejamu qa iŋi a koboqas. Nŋi iŋi deqa wauaib. Nambile gaigai sqajqa iŋi deqa nŋi wauoqniy. Iŋi di e na nŋi anainŋit uyqab. E Tamo Anŋro. Ijo Abu Qotei na e giltbej.”

²⁸ Onaqa nanŋi na kamba Yesus nenemyeb, “Iga Qotei aqa wau kiye yoqnqom?” ²⁹ Onaqa Yesus na minjrej, “Qotei aqa wau agi mernŋwai. Nŋi tamo Qotei na qarinyej qaji a qa nunŋo areqalo sinŋilatiy. Tamo di agi e segi.”

³⁰⁻³¹ Onaqa nanŋi Yesus aqa anjam di qusibqa olo nenemyeb, “Ni maŋwa kiye babt看 ig a unsim ni qa gago areqalo sinŋilatqom? Nami gago moma nanŋi wadau sawaq di sosibqa bem uyoqneb. Agi Qotei aqa anjam bei endegsi unu, ‘Moses a lan qure qa bem tamo unŋasari nanŋi anainjreqnaq uyoqneb.’ Deqa ni wau kiye yim ig a unsim ni qa poigim gago areqalo ni qa sinŋilatqom?” ³² Onaqa Yesus na kamba minjrej, “E bole mernŋwai. Bem Moses na tamo unŋasari nanŋi anainjrej qaji di lan qure qa bem bolesai. Bem Ijo Abu na nŋi anainŋoqnqas qaji di lan qure qa bem bole. ³³ Bem di Qotei aqa segi bem. Bem di lan qureq dena mandamq aisiq tamo unŋasari mandamq endi

unub qaji nanngi nambile enjreqnu.” ³⁴ Onaqa nanngi na Yesus minjeb, “O Tamo Koba, bati gaigai bem di anaigoqne.” ³⁵ Onaqa Yesus na minjrej, “E segi nambile qa bem uyo bole. Deqa tamo bei a ijoq bqas di a bunu mamyqasai. Tamo bei a e qa aqa areqalo singilatqas di a bunu ya qaryqasai dego.

³⁶ “Ninggi nunngo nandamu na e nubeqnub. Ariya ningi e qa nunngo areqalo singilatosaeqnub. E nami degsi merngem. ³⁷ Ningi quiy. Tamo ungasari kalil Qotei na e ebej qaji nanngi ijoq boqnqab. Tamo ungasari ijoq bqab qaji nanngi di e na olo winjrqa keresai. ³⁸ E ijo segi areqalo dauryqajqa deqa e lan qure uratosim mandamq aiyosai. Abu e qarinqej qaji aqa areqalo dauryqajqa deqa e lan qure uratosim mandamq aiyem. ³⁹ Abu e qarinqej qaji aqa areqalo agiende. Tamo ungasari a na ebej qaji bei e uratit padalqasai. E nanngi kalil diño bati qa olo subq na tigeltnjrqai. ⁴⁰ Od, ijo Abu aqa areqalo agiende. Tamo ungasari kalil e nubeqnsib e qa nanngo areqalo singilateqnub qaji nanngi nambile gaigai sqab. Diño bati qa e na nanngi olo subq na tigeltnjrqai. E Qotei aqa Niri unum deqa e kumbra di yqai.”

⁴¹ Onaqa Juda nanngi Yesus aqa anjam di qusibqa nanngi a qa ugeosib yomuqneqne. Di kiyaga? A marej, “E segi bem bole lan qure uratosim mandamq aiyem qaji.” ⁴² Nanngi a qa yomuqnsib maroqneq, “Tamo di Yesus. A Josep aqa njiri. Aqa ai abu nanngi qa iga qalie bole. A kiyaga marqo, ‘E lan qure uratosim mandamq aiyem?’”

⁴³ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ninggi e qa lanja lanja njirinqoqnaib. ⁴⁴ Tamo bei aqa segi areqalo

na ijoq bqa keresai. Ijo Abu e qarinqbej qaji a na tamo bei aqa are tigeltetim ijoq bqas. Yim diño bati qa e na olo subq na tigeltqai. ⁴⁵ Agi Qotei aqa medabu o qaji tamo nanqi nami anjam endegsib nengrenyeb, ‘Qotei na tamo kalil nanqi anjam plaltosim minjroqnqas.’ Anjam degsib nengrenyeb. Deqa tamo kalil ijo Abu aqa anjam quoqnsib a qa poinjreqnu qaji nanqi ijoq boqnqab.

⁴⁶ “Tamo bei a ijo Abu aqa ulatamu unosai bole sai. E segi qujai ijo Abu aqa ulatamu unem. Agi e nami Qotei aqaq dena mandamq aiyem. ⁴⁷ E bole merngwai. Tamo a e qa aqa areqalo singilatqas di a nambile gaigai sqas. ⁴⁸ E segi nambile qa bem uyo bole. ⁴⁹ Nami nungo moma nanqi wadau sawaq di sosibqa bem uyoqneb. Bunuqna nanqi kalil morenekriteb. ⁵⁰ Ariya e segi qujai bem bole lan qure uratosim mandamq aiyem qaji. Tamo ungasari nanqi bem di uyqab di nanqi morenqasai. ⁵¹ E segi nambile qa bem bole lan qure uratosim mandamq aiyem qaji. Tamo bei a bem di uyqas di a nambile gaigai sqas. Bem di agi ijo jejamu. E na tamo ungasari mandamq endi unub qaji nanqi ijo jejamu anainjrit uyqab. Uysib nanqi nambile sqab.”

⁵² Onaqa Juda nanqi Yesus aqa anjam di qusib segi segi anjam na qotoqnsib maroqneb, “Tamo di a kiyersim aqa jejamu iga anaigim uyqom?”

⁵³ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “E bole merngwai. E Tamo Angro. Deqa ninqi ijo jejamu ti ijo len ti uyqasai di ninqi nambile sqasai. ⁵⁴ Tamo nanqi ijo jejamu ti ijo len ti uyqab di nanqi nambile gaigai sqab. Deqa diño bati qa e na nanqi olo subq

na tigeltnjrqai. ⁵⁵ Ijo jejamu di ingi uyo bole. Ijo len di ya uyo bole. ⁵⁶ Tamo nangi ijo jejamu ti ijo len ti uyqab di nangi e beterbesqab. E dego nangi beternjresqai. ⁵⁷ Ijo Abu nambile unu qaji a na e qarınbej deqa aqa singila na e dego nambile unum. Dego kere tamo nangi ijo jejamu ti ijo len ti uyqab di nangi ijo singila na nambile sqab. ⁵⁸ E segi bem bole lan qure uratosim mandamq aiyem qaji. Nungo moma nangi nami bem uyoqneq dego sai. Nangi bem uyoqnsib olo morenoqneq. E segi bem uyo bole. Deqa tamo nangi bem bole di uyqab di nangi morenqasai. Nangi nambile gaigai sqab.” ⁵⁹ Yesus a Kaperneam qureq Juda nanqo Qotei tal miligiq di sosisqa Qotei aqa anjam di palontosiq tamo unqasari nangi minjroqnej.

Yesus a segi nambile gaigai sqajqa utru

⁶⁰ Onaqa tamo unqasari Yesus dauryoqneq qaji nangi aqa anjam di qusibqa nangi gargekoba endegsib maroqneq, “Anjam di gulbe koba. Tamo yai nangi anjam di poinjrqa kere?” ⁶¹ Degsib maroqnsib Yesus qa yomueqnabqa di qalieosiq minjrej, “Ijo anjam dena nunqo areqalo ugetetngwoqa ningi ijo ñam ulontonub e? ⁶² E Tamo Anqro. Qure e nami soqnem qaji deq olo oqoqnitqa ningi e nubsibqa kiyersib are qalqab? ⁶³ Qotei aqa Mondor a segi na tamo unqasari nangi nambile enjreqnu. Nunqo jejamu na ningi aqaryainqwa keresai. Ijo anjam kalil e ningi merngeqnum qaji endi Mondor aqa anjam. Anjam dena ningi nambile oqab. ⁶⁴ Ariya ningi qudei e qa nunqo areqalo singilatosaieqnub.” Yesus a nangi degsi minjrej. Di kiyaga? Tamo yai nangi

a qa nanngo areqalo singilatqasai di a nami qalieej. Bunuqna aqa angro bei na a osim jeu tamo nanngo banq di atqas di dego a nami qalieej. ⁶⁵ Osiqa minjrej, “Utru deqa e ningi merngonum, ‘Qotei na tamo bei aqa are tigeltetqasai di a ijoq bqa keresai.’ ”

⁶⁶ Yesus a anjam degsi marnaqa tamo ungasari gargekoba a nami dauryoqneb qaji nanngi a dauryqa uratosib jaraiyeb. ⁶⁷ Onaqa Yesus na aqa angro 12 nanngi nenemnjurej, “Ningdego e uratbosib jaraiqab e?”

⁶⁸ Onaqa Saimon Pita na minnej, “O Tamo Koba, iga ni uratmosim tamo yai aqaq gilqom? Tamo dego bei sosai. Ni segi qujai nambile gaigai sqajqa anjam mergeqnum. ⁶⁹ Iga ni qa gago areqalo singilatosisim endegsi qalieonum, Qotei aqa segi Tamo Bole a na nami giltej qaji agi ni qujai.”

⁷⁰ Onaqa Yesus na minjrej, “E segi na ijo angro 12 ningi giltngem. Ariya nunngo ambleq di angro bei a mondor uge ti unu.” ⁷¹ Yesus a Saimon Iskariot aqa njiri Judas a qa degsi marej. Yesus aqa angro 12 nanngi deqaji bei agi Judas. A na bunuqna Yesus osiq jeu tamo nanngo banq di atej qaji.

7

Yesus a Jerusalem aiyej

¹ Bati bei Yesus a Judia sawaq di laqajqa uratosiq walwelosiq Galili sawaq di laqnej. Di kiyaaqa? Juda tamo kokba nanngi a qalib moiqajqa maroqneb deqa. ² Ariya Juda nanngo yori bati koba jojomej. Yori bati di aqa utru agiende. Juda nanngo moma nanngi nami jagwa oqajqa tal gereiyonqnsib

osi laqneb. ³ Deqa Yesus aqa was nanği na minjeb, “Ni Galili sawaq endi saim. Ni tigelosim Judia sawaq aiye. Aisim dia ino manwa babtoqnımqa ino anğro nanği unoqnqab. ⁴ Ni ino manwa boleq atqajqa are soqnım ni uli na yaim. Ni tamo unğasari kalil nanğo namdamuq di yoqne.” ⁵ Yesus aqa was nanği a qa nanğo areqalo singilatosai deqa nanği degsib misilin anjam minjeb. ⁶ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ijo bati kereosaiunu. Ariya bati kalil di nunğo bati. ⁷ Mandam tamo nanği nınği jeutnğwa keresai. Ariya nanği e jeutbeqñub. Di kiyacaq? E nanğo kumbra uge uge babtetnjreqnum deqa. ⁸ Nınği segi aisib yori bati di uniy. Ijo bati kereosai unu deqa e aiqasai.” ⁹ Yesus na aqa was nanği degsi minjrsıqa a Galili sawaq di soqnej.

¹⁰ Ariya aqa was nanği yori bati di unqajqa ainabqa a dego aiyej. A boleq di aiyosai. Tamo nanği a unaib deqa a loumosiq aiyej. ¹¹ Yori bati di brantonaca Juda tamo kokba nanği Yesus qa namoqneb. Namoqñsib maroqneb, “Yesus a qabi unu?” ¹² Onaqa tamo unğasari gargəkoba nanği segi segi njirınoqñsib anjam laña laña Yesus qa maroqneb. Qudei nanği maroqneb, “Yesus a tamo bolequja.” Qudei nanği maroqneb, “Sai. A na tamo unğasari nanği gisa gisanjnreqnu.” ¹³ Nanği degsib maroqneb. Ariya nanği Juda tamo kokba nanği ulainjrsib deqa nanği Yesus qa boleq di anjam marosaioqneb.

¹⁴ Ariya yori bati gilsiq ambleqyonaqa Yesus a segi brantosıqa atra tal miligiq gilsiq dia tamo unğasari nanği Qotei aqa anjam palontosiq minjroqnej. ¹⁵ Onaqa Juda tamo kokba nanği Yesus

aq̣a anjam di qusibq̣a nan̄gi tulan̄ prugugetosib segi segi maroqneb, “Yesus aq̣a powo kobaquja di q̣abe na osiq̣a anjam mareqnu? A nami skul beiq̣ gilosai.” ¹⁶ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Anjam e mareqnum endi ijo anjam sai. Anjam endi ijo Abu e qarinq̣bej q̣aji aq̣a anjam. ¹⁷ Tamo bei a Qotei aq̣a areq̣alo dauryq̣ajq̣a are soq̣nimq̣a anjam e mareqnum q̣aji endi aq̣a utru a geregere poiyyas. Osim q̣alieq̣as, ijo anjam endi Qotei aq̣aq̣ na bej. E ijo segi areq̣alo na marosaieq̣num. A degsim q̣alieq̣as. ¹⁸ Tamo bei aq̣a segi areq̣alo na anjam marq̣as di a aq̣a segi ñam soqtq̣a osim deq̣a anjam marq̣as. Ariya e Qotei aq̣a ñam soqtq̣a are q̣aleq̣num. Agi a na e qarinq̣bej. Deq̣a e tamo bole. E gisan̄ tamo sai.

¹⁹ “Nami Moses na nin̄gi dal anjam en̄gej. Ariya nin̄gi dal anjam di dauryosaieq̣nub. Kiỵaqa nin̄gi e lubsib moiyyotbq̣a mareq̣nub?” ²⁰ Onaqa tamo un̄gasari nan̄gi na kamba Yesus minjeb, “Mondor uge inoq̣ di unu. Yai na ni lumsim moiyyotm̄q̣a mareq̣nu?” ²¹ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “E man̄wa qujai babtem deq̣a nin̄gi kalil prugugeteq̣nub. ²² Ariya nin̄gi are q̣aliy. Moses a nin̄gi mulun̄ en̄gej deq̣a nun̄go angro mel nan̄gi mulun̄ waiyỵa bati bosiq̣ yori bati tiñtineq̣nu di nin̄gi yori bati q̣a nan̄gi mulun̄ breinjreq̣nub. Bole, Moses a mulun̄ q̣a utru sai. Nun̄go moma nan̄gi mulun̄ q̣a utru. ²³ Nin̄gi Moses aq̣a dal anjam dauryq̣a maroq̣nsib yori bati q̣a nun̄go angro mel nan̄gi mulun̄ breinjreq̣nub. Ariya e yori bati q̣a tamo qujai aq̣a jejamu boletonamq̣a nin̄gi unsibq̣a kiỵaqa e q̣a ñirineq̣nub? ²⁴ Nin̄gi lan̄a ñamdamu na ijo kumbra

tenemtaib. Geregere ijo kumbra tenemtosib bole qa maroqniy.”

Yesus a tamo yai?

²⁵ Bati deqa tamo ungasari qudei Jerusalem di soqneb qaji nanqi segi segi endegsib maroqneb, “Yesus a kiyo Juda gate nanqi na qalib moiqaqqa laqnub? ²⁶ Ningi uniy. A boleq di anjam palonteqnaqa nanqi a anjam bei minjosaieqnub. Nanqi qalie kiyo, a Kristus? ²⁷ Kristus a qabe na bqas di tamo bei a qalieqasai. Ariya tamo endi aqa qure utru di iga qalie bole.”

²⁸ Onaqa Yesus a atra tal miligiq di sosisqa a lelenjosiqa Qotei aqa anjam palontosiqa tamo ungasari nanqi endegsi minjrej, “Ningi e qa qalie e? E qabe na bem di dego ningi qalie e? Ariya e ijo segi areqalo na bosai. Ijo Abu na e qarinqbonaq bem. Ijo Abu a segi anjam bole qa utru. Ningi a qa qaliesai. ²⁹ E a qa qalie bole. E aqaq na bem. A na e qarinqbej.”

³⁰ Onaqa Juda tamo kokba nanqi Yesus aqa anjam di qusibqa nanqi a ojsib tonto talq di waiyqa maroqneb. Ariya a ojqa bati kereosaisoqnej deqa tamo bei na a ojosai. ³¹ Bati deqa tamo ungasari gargekoba nanqi Yesus qa nanggo areqalo singilatoqneb. Osib maroqneb, “Tamo endi a manwa gargekoba babteqnu. Kristus a bosim tamo endi bunyqa keresai.”

Farisi nanqi Yesus ojqa mareb

³² Tamo ungasari nanqi Yesus qa anjam degsib mareqnab Farisi nanqi qusibqa atra tamo kokba ti koroosib qaja tamo qudei qarinqjnab Yesus ojqa gileb. ³³ Deqa Yesus a endegsi marej, “E ningi koba

na sokiñalayosiy ijo Abu e qarınbej qaji aqaq olo oqwai. ³⁴ Oqitqa nıngi e qa ıamqab e nubqasai. Qure e sqai di nıngi oqwa keresai.” ³⁵ Onaqa Juda tamo kokba nanıgi segi segi maroqneb, “Yesus a qabitimqa ıga a unqasai? A Grik nanıgo sawaq oqsim dia Juda tamo qudei ti sosib Grik nanıgi anjam plaltosim minjroqnqas kiyo? ³⁶ A marqo, ‘Nıngi e qa ıamqab di nıngi e nubqasai. Qure e sqai di nıngi oqwa keresai.’ Utru kiyaqa a degsi marqo?”

Yesus a ıambile gaigai sqajqa ya qa marej

³⁷ Ariya yori bati gilsiq koboqa laqnaqa yori kobaquja brantonaca Yesus a tigelosiqa lelenosiq marej, “Tamo bei a ya qaryimqa ijoq bosim ya uyem. ³⁸ Tamo bei a e qa aqa areqalo sıngilatqas di aqa are miligiq na ıambile gaigai sqajqa ya oqoqnsim ya ani bul polyoqnqas. Nami Qotei aqa anjam degsib nengrenyeb unu.” ³⁹ Yesus a ya qa marej di a Mondor Bole sigitosıqa yawo anjam marej. A laı qureq oqosaisosiq deqa a ıam koba osaisoqnej. Deqa bati di tamo nanıgi a qa nanıgo areqalo sıngilateb qaji nanıgi Mondor Bole di osaisoqneb.

Tamo unıasari nanıgi Yesus aqa anjam qusib poaiyeleb

⁴⁰ Onaqa tamo unıasari qudei nanıgi Yesus aqa anjam di qusib maroqneb, “Bole, Qotei aqa med-abu o tamo nami Qotei na qarınym bqajqa marej qaji agi a endi.” ⁴¹ Onaqa qudei maroqneb, “Tamo endi a bole Kristus.” Onaqa qudei maroqneb, “Sai. Kristus a bqas di a Galili sawaq dena bqasai. ⁴² Kristus a Devit aqa len na ıambabosim aqa qure

utru Betlehem dena bqas. Nami Qotei aqa anjam degsib nengrenyeb unu.” ⁴³ Tamo ungasari nanqi degsib Yesus qa anjam tititosib nirinjosib poaiyeleb. ⁴⁴ Osib nanqi qudei Yesus ojqa mareb. Mareb di tamo bei na a ojsai.

Juda tamo kokba nanqi Yesus qa nanjo areqalo singilatosai

⁴⁵ Onaqa qaja tamo nanqi olo puluosib atra tamo kokba ti Farisi ti nanjoq ainabqa minjreb, “Ningi kiyaga Yesus ojsib osi bosai?” ⁴⁶ Onaqa qaja tamo nanqi na kamba minjreb, “Iga Yesus aqa anjam quonum di anjam bolequja maroqnaj. Tamo bei nami anjam deqaji marosaioqnej. Deqa iga a ojsai.” ⁴⁷ Onaqa Farisi nanqi na minjreb, “Yesus a ningi dego gisanqwo e? ⁴⁸ Ningi uniy. Juda gate bei Yesus qa aqa areqalo singilatosai. Farisi tamo bei dego Yesus qa aqa areqalo singilatosai. Sai bole sai. ⁴⁹ Ariya tamo ungasari laña lañaj nanqi dal anjam qaliesai deqa nanqi Yesus qa nango areqalo singilateqnub. Tamo ungasari nanqi di Qotei na torei qoreinjrim padalqab.”

⁵⁰ Onaqa Juda gate Nikodemus agi nami Yesus aqaq gilsiq anjam minnej qaji a Farisi nanjo ambleq di tigelosiq minjrej, ⁵¹ “Gago dal anjam kiyersi unu? Iga tamo bei laña ojsim aqa une qa pegiyqom e? Sai. Gago dal anjam degsi sosai. Iga mati aqa anjam qusim aqa kumbra geregere qalieqom.” ⁵² Onaqa Farisi nanqi na kamba minjreb, “Ni dego Galili qaji tamo kiyo? Qotei aqa anjam nengrenq di unu qaji di geregere peleiy. Peleiyim endegsi poimqas, Qotei aqa medabu o qaji tamo bei a Galili sawaq dena bqasai.”

Uŋa bei une atej qaji a ojsib Yesus aqa areq osi beb

⁵³ Onaqa koro koboonaqa tamo uŋgasari kalil nangi jaraiyosibqa nango segi segi talq gileleneb.

8

¹ Ariya Yesus a Oliv manaq oqej. ² Nobqolo ambru a olo tigelosiq a tra tal miligiq gilej. Gilsiq di sonaqa tamo uŋgasari kalil nangi aqa areq beq nabqa a awoosiq Qotei aqa anjam palontosiq minjroqnej. ³ Ariya uŋa bei a tamo bei wo une ateq nab tamo qudei na uneb. Unsibqa dal anjam qalie tamo nangi ti Farisi nangi ti minjrnab qusibqa uŋa di ojsib osi bosib tamo uŋgasari nango ŋamdamuq di tigelteb. ⁴ Osib Yesus minjeb, “O Qalie Tamo Koba, uŋa endi a tamo bei wo une ateq nab tamo qudei na unjronub. ⁵ Ni qalie, Moses a nami dal anjam endegsi nengrenyej, ‘Uŋa bei a tamo bei wo une atibqa meniŋ na a qalib moiyeŋ.’ Deqa ni kiyersi marqam?” ⁶ Nangi Yesus degsib nenemyeb. Di kiyaaqa? Nangi a laŋa are qametib a anjam bei grotimqa qusib a oj qajqa deqa. Onaqa Yesus a kamba nangi anjam bei minjrosai. A mana qamsiq turuosiq baŋ gei na mandamq di nengrenyoqnej.

⁷ Onaqa nangi na olo anjam di Yesus nenemyonabqa a tigelosiq minjrej, “Nunŋo ambleq di tamo bei une saiqoji unu kiyo? Soqnimqa niŋgi na minjib a namo meniŋ osim uŋa di qalem.”

⁸ Osiaq olo turuosiq mandamq di nengrenyoqnej.

⁹ Onaqa nangi Yesus aqa anjam di qusibqa segi segi oqedosib jaraiyeb. Tamo qeli nangi namoosib jaraiyonab qudei bunueb. Osib nangi kalil Yesus

uratonab a segi soqnej. Uña di a Yesus aqa ulatamuq di tigelesoqnej.

¹⁰ Onaqa Yesus a olo tigelosiq a uña di minjej, “Uña, tamo nangi qabitonub? Ni unime. Tamo bei na ino une qa olo ni mermosai.” ¹¹ Onaqa uña dena Yesus minjej, “Od, Tamo Koba, tamo bei na ijo une qa olo merbosai.” Onaqa Yesus na minjej, “E dego ino une qa mermqasai. Deqa ni gile. Olo une bei ataim.”

Yesus a pulon bulosiq tamo nangi suwantnjreqnu

¹² Osiqa Yesus na tamo ungasari nangi olo endegsi minjrej, “E mandamq endi pulon bul unum. Tamo a e daurbqas di a ambruq di walwelqasai. A suwanq di walweloqnsim nambile gaigai sqas.”

¹³ Onaqa Farisi nangi Yesus aqa anjam di qusib minjeb, “Ni segi ino kumbra ti ino wau ti ubtosim mareqnum. Deqa iga bole qa marqasai.” ¹⁴ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “E segi ijo kumbra ti ijo wau ti ubtosiy marqai di ningi bole qa marqa kere. Di kiyaga? E qabe na bem di e segi qalie bole. E puluosiy olo qabitqai di dego e qalie. Ariya e qabe na bem di ningi qaliesai. E puluosiy olo qabitqai di dego ningi qaliesai. ¹⁵ Ningi mandam qa kumbra na tamo nangi peginjreqnub. E tamo nangi peginjrosai eqnum. ¹⁶ Ariya e tamo nangi peginjrqi di e kumbra tintin na peginjrqi. Di kiyaga? E segi na tamo nangi peginjrosai eqnum. Ijo Abu e qarinqej qaji a ombla na tamo nangi peginjreqnum. ¹⁷ Nungo dal anjam bei endegsib nenqrenyeb unu, ‘Tamo aiyel nangi anjam qujai marqab di nango anjam bole brantqas.’ ¹⁸ Deqa

e segi ijo kumbra ti ijo wau ti ubtosim mareqnum. Ijo Abu e qarınbej qaji a dego e ombla ijo kumbra ti ijo wau ti ubtosim mareqnum.”

¹⁹ Onaqa Farisi nangi na Yesus nenemyeb, “Ino Abu a qabi unu?”

Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ningi e qa qaliesai deqa ningi ijo Abu qa dego qaliesai. Ningi e qa qalie qamu ningi ijo Abu qa dego qalie qamu.”

²⁰ Yesus a atra tal miligiq di sosiqa anjam degsi plaltosiq marej. A silali ato qaji warum jojomq di awesoqnej. Warum dia tamo nangi Qotei atraiy-oqnsibqa silali atogneb. Yesus ojqa bati kereo-saisoqnej deqa tamo bei na a ojsai.

Yesus a marej, “Qure e oqwai di ningi oqwa keresai”

²¹ Onaqa Yesus na tamo ungasari nangi olo endegsi minjrej, “E ningi uratıgitqa ningi e qa ıamqab e nubqasai. Ningi nungo une ti sosib moreıqab. Qure e oqwai di ningi oqwa keresai.” ²² Onaqa Juda nangi Yesus aqa anjam di qusibqa segi endegsib maroqneb, “Yesus a kiyaaq marqo, ‘Qure e oqwai di ningi oqwa keresai’? A na aqa segi jejamu qalim moiıas kiyo?” ²³ Onaqa Yesus na olo minjrej, “Ningi mandam endena branteb. E lan goge na bem. Ningi mandam qaji tamo. E mandam qaji tamo sai. ²⁴ Deqa ningi e qa nungo areqalo singilatiy. Osib poııgem, e segi qujai gaigai degsi unum. Ningi degyqasai di ningi nungo une ti sosib moreıqab. Agi e nami ningi degsi merıgonum.”

²⁵ Onaqa nanġi na Yesus nenemyeb, “Ni tamo yai?” Onaqa Yesus na minjrej, “E nami ijo kumbra ti ijo wau ti ubtosim mernġoqnsim agi bini mernġeqnum. ²⁶ E anjam gargekoba mernġsiy nunġo une qa peginġwajqa ijo areqaloq di unu. Ariya ijo Abu e qarinqbej qaji a anjam bole qa utru. Deqa anjam kalil a na merbeqnu qaji di e quoqnsim tamo unġasari mandamq endi unub qaji nanġi minjreqnum.” Yesus a nanġi degsi minjrej.

²⁷ Juda nanġi qaliesai, Yesus a Abu qa nanġi minjrej. ²⁸ Deqa a na olo minjrej, “Ninġi e Tamo Anġro soqtbosib gaintbibqa bati deqa ninġi poingwas, e segi qujai gaigai degsi unum. Osib qalieqab, e ijo segi areqalo na kumbra bei yosaieqnum. Anjam kalil ijo Abu na merbeqnaq queqnum qaji di segi e mareqnum. ²⁹ Ijo Abu e qarinqbej qaji a e ombla sosiqa taqbejunu. E gaigai kumbra kalil a tulan areareteqnu qaji di dauryeqnum. Deqa a na e uratbosaieqnu.” ³⁰ Yesus a anjam degsi marnaqa tamo unġasari nanġi qusibqa nanġi gargekoba a qa nango areqalo singilateb.

Yesus na iġa aqaryaigimqa gago une na iġa taqatġwa keresai

³¹ Juda nanġi Yesus qa nango areqalo singilateb qaji nanġi a na endegsi minjrej, “Ninġi ijo anjam singila na dauryoqniy. Ninġi degyqab di ninġi ijo anġro tintin sqab. ³² Sosibqa ninġi anjam bole geregere qalieqab. Yimqa anjam bole dena ninġi aqaryaingimqa inġi bei na ninġi ojsim taqatġwa keresai.” ³³ Onaqa nanġi na kamba minjeb, “Iġa Abraham aqa moma. Iġa nami tamo bei aqa

kangal tamo sosai. Deqa ni kiyaga mergonum, 'Ingi bei na ningi ojsim taqatngwa keresai'?"

³⁴ Onaga Yesus na kamba minjrej, "E bole merngwai. Tamo kalil une yeqnub qaji nangi une aqa kangal tamo bul unub. ³⁵ Kangal tamo nangi laja wau tamo unub deqa nangi abu saiqoji. Ariya angro nangi abu ti unub deqa nangi gaigai nango abu ombla sqab. ³⁶ E Qotei aqa Niri deqa e Abu ti unum. Deqa e na ningi aqaryaingitqa nungo une na ningi ojsim taqatngwa keresai bole sai.

³⁷ "E qalie, ningi Abraham aqa moma unub. Ariya ijo anjam nungo are miligiq di sosai. Utru deqa ningi e lubsib moiyoqbqa mareqnub. ³⁸ Kumbra kalil ijo Abu na e osorbeqnu qaji deqa e saeqnum. Ningi dego kumbra kalil nungo abu na osorngeqnu qaji di dauryeqnub."

³⁹ Onaga Juda nangi Yesus aqa anjam di qusibqa olo kamba minjeb, "Gago abu bole agi Abraham." Onaga Yesus na minjrej, "Ningi Abraham aqa angro unub qamu kumbra Abraham a yoqnej qaji di ningi dego dauryeqnub qamu. ⁴⁰ Ariya ningi dauryosaieqnub. Anjam bole kalil Qotei na e merbeqnaq queqnum qaji di e ningi olo merngeqnam ningi e lubsib moiyoqbqa mareqnub. Abraham a kumbra deqaji yosaiognej. ⁴¹ Ningi nungo abu aqa kumbra dauryeqnub." Onaga nangi na minjeb, "Gago ai nangi laja laja laosib iga nambabtgosai. Gago Abu qujai agi Qotei." ⁴² Onaga Yesus na minjrej, "Qotei a nungo Abu qamu ningi e qalaqalai-bonub qamu. Di kiyaga? E Qotei aqag na bem deqa. E ijo segi areqalo na bosai. Qotei na e qarinqbonaq bem.

⁴³ “Kiyaqa ningi ijo anjam endi poingosai? E mernḡwai. Ningi ijo anjam quqwa keresai deqa. ⁴⁴ Ningi nungo abu Satan aqa anḡro sosib aqa areqalo dauryqajqa tulaḡ singilaeqnub. Satan a nami leḡ ojo tamo soqnej aḡi a bini degsi unu. A kumbra bole dauryosaieqnu. A kumbra bole dauryqajqa torei urateqnu. A gisaḡ tamo. A anjam marqas di a gisaḡ anjam segi marqas. A gisaḡ anjam qa utru. A gisaḡ anjam kalil qa abu. ⁴⁵ Ariya e anjam bole palonteqnam ningi ijo anjam nungo areqaloq di singilatosaieqnub. ⁴⁶ Ningi ijo jejamuq di une qametbeqnub e? E anjam bole maritqa ningi kiyaga ijo anjam nungo areqaloq di singilatqasai? ⁴⁷ Tamo unḡasari Qotei aqaq na beb qaji naḡi aqa anjam queqnub. Ningi Qotei aqaq na bosai deqa ningi aqa anjam quosaieqnub.”

Yesus a segi qujai gaigai degsi unu

⁴⁸ Onaqa Juda naḡi Yesus aqa anjam di qusibqa minjeb, “Iga bole maronum, ni Samaria qaji tamo. Mondor uge inoq di unu.” ⁴⁹ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Mondor uge ijoq di sosai. E ijo Abu aqa ñam soqteqnam ningi na olo ijo ñam ugetetbeqnub. ⁵⁰ E ijo segi ñam soqtqa are qalo-saieqnum. Ijo Abu a segi na ijo ñam soqtetbqa are qaleqnu. Aḡi a na qujai nungo une qa ningi pegiḡeqnu. ⁵¹ E bole mernḡwai. Tamo bei na ijo anjam qusim dauryqas di a moiqa keresai. Sai bole sai.”

⁵² Onaqa Juda naḡi na minjeb, “Endego iga qalieonum, mondor uge inoq di unu. Abraham a moiyej. Qotei aqa medabu o qaji tamo kalil naḡi dego moreḡekriteb. Ariya ni maronum, “Tamo bei

na ijo anjam qusim dauryqas di a moiqa keresai.’
⁵³ Ni gago moma utru Abraham bunyqam kiyo? A moiyej. Qotei aqa medabu o qaji tamo kalil nanği dego moreñeb. Deqa ni segi qa kiyersi marqam?”

⁵⁴ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “E ijo segi ñam soqteqnum qamu e laña soqteqnum qamu. Ariya ijo Abu na ijo ñam soqtetbeqnu. Agi ningi a qa mareqñub, ‘A gago Qotei.’” ⁵⁵ Ningi a qa qaliesai. E segi a qa qalie. E a qa qaliesai degsi marqai di e ningi bul gisañ tamo sqai. E a qa qalieosim deqa agi aqa anjam dauryeqnum.

⁵⁶ “Nunگو moma utru Abraham a nami ijo bqajqa bati unqa marsiqa areboleboleiyonaq soqnej. A unsiqa tulañ areboleboleiyej.” ⁵⁷ Onaqa Juda nanği Yesus aqa anjam di qusibqa minjeb, “Ino wausau 50 osaiunu. Ni Abraham unem e?” ⁵⁸ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “E bole merñgwai. Abraham a ñambabosaisonaqa e segi qujai gaigai degsi unum.”

⁵⁹ Onaqa nanği Yesus aqa anjam di qusibqa minjin oqetnırnaqa menin elenşosib Yesus menin na qalsib moiyoťqa yonab a loumosiq atra tal uratosiq ulañej.

9

Yesus a tamo ñam qandimo boletej

¹ Yesus a walwelosiq gilsiq gam qalaq di tamo bei ai miligiq na ñam qandimo ñambabej qaji di awesonaq unej. ² Onaqa Yesus aqa angro nanği na nenemyeb, “O Qalie Tamo Koba, yai aqa une na tamo di a ñam qandimo ñambabej? Aqa segi une na kiyo aqa ai abu nanگو une na kiyo?”

³ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Tamo di aqa une na sai. Aqa ai abu nanjo une na sai dego. A nam qandimo nambabej di aqa utru agiende. Qotei na a boletimqa tamo ungasari nangi Qotei aqa wau unsib aqa ñam soqtqab. ⁴ Sawa suwanesoqnimqa ijo Abu e qarinqbej qaji aqa wau yoqnqom. Ambruamqa tamo nangi wauqa keresai. ⁵ E mandamq endi sosimqa e mandam endeqa pulonj bul unum.”

⁶ Yesus na aqa angro nangi degsi minjrsiqa mandamq di miselosiq aqa misel mandam ti oj-naq jagi bulonaq osiqa tamo di aqa namdamuq di atej. ⁷ Atsiqa qarinyosiq minjej, “Ni gilsim ya bei ñam Siloam di yal.” “Siloam” di Hibru anjam. Aqa damu, “Qarinyqo.” Onaqa tamo di a gilsiq yalonaqa nam poiynonaqa sawa unej. Sawa unsiqa olo puluosi bej. ⁸ Bonaqa aqa qure qujai nangi ti tamo nangi a nami nam qandimo sosisiqa silali qa nilnjroqnej qaji nangi ti a unsibqa mareb, “Tamo nami silali qa nilgoqnej qaji agiende kiyo?” ⁹ Onaqa tamo qudei nangi mareb, “Od, agi a qujai.” Onaqa tamo qudei nangi mareb, “A sai. Endi tamo bei. Aqa ulatamu tamo nam qandimo aqa ulatamu bul.” Onaqa a segi na minjrej, “Agi e segi.”

¹⁰ Onaqa tamo ungasari nangi na nenemyeb, “Ni namdamu kiyersi poimqoqa sawa unonum?”

¹¹ Onaqa a na kamba minjrej, “Tamo bei aqa ñam Yesus a na jagi gereiyosiq ijo namdamuq di atsiqa merbqo, ‘Ni gilsim Siloam yaq di yal.’ Degsi merbqoqa e gilsim yalonumqa nam poibqoqa sawa unonum.” ¹² Onaqa tamo ungasari nangi na olo nenemyeb, “Tamo ni boletmqo qaji a qabi unu?” Onaqa a na minjrej, “A qabitqo kiyo di e qaliesai.”

¹³ Onaqa tamo ungasari nanği na tamo nami nam qandimyesoqnej qaji di osib Farisi nanğoq osi gileb. ¹⁴ Bati Yesus na jagi gereiyosiq tamo di boletej di Juda nango yori bati. ¹⁵ Deqa Farisi nanği na tamo di endegsib nenemyeb, “Ni namdamu kiyersi poimqoqa sawa unonum?” Onaqa a na minjrej, “Tamo bei aqa nam Yesus a jagi misel ti bulyosiq ijo namdamuq di atqoqa e yalonum nam poibqoqa sawa unonum.” ¹⁶ Onaqa Farisi qudei nanği mareb, “Yesus a yori bati grotqo deqa iga qalieonum, Qotei na a qarinyosai.” Ariya Farisi qudei nanği mareb, “Sai. Une tamo a kiyersim manwa deqaji babtqas?” Farisi nanği anjam deqa niriñosib poaiyeleb.

¹⁷ Onaqa nanği na tamo di olo nenemyeb, “Yesus a ino namdamu boletqo deqa ni a qa kiyersi are qalonum?” Onaqa a na minjrej, “E are qalonum, a Qotei aqa medabu o qaji tamo bole.”

¹⁸ Tamo di a nami nam qandimo sosisqa olo nam poiyej deqa Juda tamo kokba nanği areqalo kobaiyeb. Osib aqa ai abu nanği metnjrnab beb. ¹⁹ Bonabqa endegsib nenemnjbreb, “Tamo endi nungo angro e? A bole nam qandimo jambabej e? Boleamqa ningi na mergibqa iga quqwom. A kiyersi bini nam poiyoqoqa sawa uneqnu?” ²⁰ Onaqa aqa ai abu nanği na kamba minjbreb, “Di bole, a gago angro. A nam qandimo jambabej di iga qalie. ²¹ Ariya a kiyersi bini nam poiyoqoqa sawa uneqnu di iga qaliesai. Tamo yai na aqa namdamu boletqo di dego iga qaliesai. A tamo boleqo. A segi nenemyibqa a segi na marqas.” ²² Aqa ai abu nanği Juda tamo kokba nanği ulainjsib deqa

anjam degsib minjreb. Juda tamo kokba nanġi nami maroqneb, “Tamo bei a marqas, ‘Yesus a bole Kristus,’ deġsi marimqa tamo di iga taqal waiyonam a bunu olo Qotei tal miligiq gilqasai.”

²³ Deqa nanġi aiyel Juda tamo kokba nanġi ulainjrsib minjreb, “A tamo boleqo. A segi nenemyiy.”

²⁴ Onaqa tamo nami nām qandimyesoqnej qaji di Farisi nanġi na olo metonab bonaq minjeb, “Ni Qotei aqa nām soqtosim anjam bole merge. Iga qalieonum, Yesus a une tamo. Ni deġsi merge.”

²⁵ Onaqa a na kamba minjrej, “A une tamo kiyo sai kiyo di e qaliesai. Ariya e nami nām qandimo soqnem bini e olo nām poibqoqa sawa uneqnum di e qalieonum.”

²⁶ Onaqa nanġi na olo nenemyeb, “Yesus a ni kiyermqo? A kiyersi ino nāmdamu boletqoqa ni sawa uneqnum?” ²⁷ Onaqa a na kamba minjrej, “E nami merngonum ninġi ijo anjam quetbosai. Kiyaqa ololo mernġit quqwab? Ninġi dego Yesus aqa anġro sqajqa are unu e?”

²⁸ Onaqa Farisi nanġi na tamo di misilinjosib minjeb, “Ni Yesus aqa anġro. Iga Moses aqa anġro.

²⁹ Iga qalie, Qotei a bole Moses anjam minjoqnej. Ariya Yesus a qabe na kiyo bej di iga qaliesai.”

³⁰ Onaqa tamo dena kamba minjrej, “E nunġo anjam di quonum ugeibqo. Ninġi mareqnub, ‘Yesus a qabe na kiyo bej di iga qaliesai.’ Ariya Yesus a ijo nāmdamu boletqoqa e sawa uneqnum. ³¹ Iga qalie, tamo nanġi une ateqnub qaji nanġi Qotei pailyqab di a nanġo pailyo quqwasai. Ariya tamo nanġi Qotei qa ulaoqnsib aqa areqalo dauryeqnub qaji nanġi pailyqab di a nanġo pailyo quqwas. ³² Tamo

ai miligiq na nam qandimo nambabo qaji di tamo bei na nami boletonaq iga quosaiognem. ³³ Qotei na Yesus qarinyosai qamu a manwa bei babtqa keresai qamu.”

³⁴ Onaqa Farisi nanqi na kamba minjeb, “Une aqa kumbra inoq di beterejunu. Ni une ti sosim nambabem agi bini ni degsi unum. Deqa ni Qotei aqa anjam iga mergaim.” Degsib minjsib a taqal waiyosib a olo Qotei tal miligiq gilqajqa saidyeb.

Farisi nanqi tamo nam qandimo bul unub

³⁵ Farisi nanqi na tamo di taqal waiyonab Yesus a di qusiqa a qa namosiq itosiq nenemyej, “Ni Tamo Angro qa ino areqalo singilatonum e?” ³⁶ Onaqa a na kamba Yesus minjej, “O Tamo Koba, Tamo Angro di yai? Ni merbimqa e qusiy ijo areqalo a qa singilatqai.” ³⁷ Onaqa Yesus na minjej, “Ni na Tamo Angro agi itonum. Endego aqo ombla anjam mareqnum.” ³⁸ Onaqa a na Yesus minjej, “Od, Tamo Koba, e ni qa ijo areqalo singilatonum.” A degsi Yesus minjsiqa aqa areq di singa pulutosiqa a binijej.

³⁹ Onaqa Yesus a marej, “E tamo ungasari nanqi peginjrqaqqa deqa mandamq aiyem. Deqa tamo nam qandimo unub qaji nanqi olo namdamu bole atoqnqab. Tamo namdamu bole ateqnub qaji nanqi olo nam qandimnjresqas.” ⁴⁰ Onaqa Farisi qudei Yesus aqa jojomq di tigelesoqneb qaji nanqi aqa anjam di qusib nenemyeb, “Iga dego nam qandimgejunu kiyo?” ⁴¹ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ninqi nam qandimngejunu qamu ninqi une saiqoji unub qamu. Ariya ninqi mareqnum,

‘Iga namdamu bole ateqnum.’ Dego di ningi une ti unub.”

10

Yesus a kaja nango mandor bole

¹ Osiqa Yesus a olo marej, “E bole merngwai. Tamo bei a kaja nango jen miligiq gilqa osimqa a siranmeq na gilqa uratosim qalaq na jen prugosim miligiq gilqas di a bajin tamo. ² Tamo a siranmeq na jen miligiq gilqas di a kaja nango mandor bole. ³ Deqa siranme taqato tamo na siran waqtetoqnm miligiq giloqnsim aqa segi kaja nango nam metnjroqnas. Metnjroqnm nangi aqa kakro qusib boqnb joqsim oqedoqnas. ⁴ A na aqa segi kaja kalil nangi joqsim oqedoqnsim a nangi qa namoosim giloqnmqa nangi aqa kakro qa poinjrim deqa nangi a dauryoqnaqab. ⁵ Tamo lanaj bei na nangi metnjrqas di nangi aqa kakro qalieqasai deqa nangi a dauryqasai. Nangi a uratosib jaraiqab.” ⁶ Yesus na yawo anjam degsi minjrnaqa nangi qusib utru poinjrosai. ⁷ Deqa Yesus a damu ubtosiqa endegsi minjrej, “E bole merngwai. Kaja nangi di ijo segi tamo ungasari nangi sigitnjrej unub. Jen miligiq gilqajqa siranme agi e segi. ⁸ Anjam plalto tamo kalil e bosaisonam nami beb qaji nangi bajin tamo bul. Deqa kaja nangi nango medabu dauryosaioqneb. ⁹ E segi siranme. Tamo ungasari nangi ijoq na jen miligiq giloqnaqab di Qotei na nangi elenqas. Amqa nangi miligiq gile oqede oqnsib ingi bole uyoqnaqab.

¹⁰ “Ningi qalie, bajin tamo nangi kaja bajinosib ugeugeinjsib numqajqa deqa beqnub. Ariya e

degyqa bosai. E na kaja nanġi nambile enjritqa nanġi nambile tulaŋ boledamu oqajqa e deqa bem. ¹¹ E kaja nango mandor bole. Mandor bole aqa kumbra agiende. A kaja nanġi aqaryainjrqa marsimqa aqa segi nambile uratosim moiqa. ¹² Ariya tamo laŋaj aqa kumbra degosai. A silali qa segi wauqas deqa a kaja nanġi geregere taqatnjrqasai. A kaja nango mandor bolesai. Kaja nanġi aqa sai. Deqa baun juwan bamqa unsim kaja nanġi uratnjrsim ulaŋqas. Yimqa baun juwan na kaja qudei nnumim kalil segisegiosib jaraiqab. ¹³ A silali qa segi wauqas deqa a kaja nanġi geregere taqatnjrqasai. A kaja nanġi qa are qalosai. Baun juwan bamqa a kaja nanġi uratnjrsim ulaŋqas.

¹⁴ “E kaja nango mandor bole. E ijo segi kaja nanġi qa qalie bole. Ijo segi kaja nanġi e qa dego qalie bole. ¹⁵ Ijo Abu a e qa qalie bole. E ijo Abu qa qalie bole. Dego kere e ijo segi kaja nanġi qa qalie bole. Nanġi dego e qa qalie bole. Deqa e na ijo kaja nanġi aqaryainjrqa marsiy ijo segi nambile uratosiy moiqai. ¹⁶ Ijo kaja qudei dego jen oqeq di unub. Nanġi jen miligiq di sosai. Deqa e nanġi dego joqsiy bosiy ijo kaja jen miligiq di unub qaji nanġi ti turtnjrsiy jen qujaiq di breinjrit nanġi mandor qujai ti sqab. Sosib ijo medabu quoqnqab. ¹⁷ Ijo Abu na e tulaŋ qalaqalaibegnu. Di kiyaaqa? E ijo segi nambile uratosiy moisiy olo subq na tigelqai. ¹⁸ Tamo bei na ijo nambile yaibqa keresai. E ijo segi areqalo na ijo nambile uratosiy moiqai. E singila ti unum deqa e na ijo nambile uratqa kere. Osiy olo ijo nambile oqa kere. Ijo Abu a nami merbej, ‘Ni degye.’ Deqa e degyqai.”

¹⁹ Onaqa Juda nan̄gi Yesus aqa anjam deqa n̄irin̄osib poaiyeleb. ²⁰ Osib nan̄gi gargekoba en-degsib maroqneb, “Yesus a mondor uge ti unu deqa a tulan nanariqo. Kiyaqa n̄ingi aqa anjam queteqnub?” ²¹ Onaqa nan̄gi qudei maroqneb, “Tamo a mondor uge ti sqas di a anjam bole deqaji marqa keresai. Mondor uge na tamo nam qandimo boletqa kere e? Sai.”

Juda tamo kokba nan̄gi Yesus qa minjin̄ oqetnjrej

²² Nami Juda nango moma nan̄gi atra tal bunuj siran̄ waqteb. Deqa olo are qalqajqa yori bati Jerusalem dia brantej. Bati di ulili aiqa bati. ²³ Onaqa Yesus a atra tal miligiq gilsiqu tal me ñam Solomon dia walweloqnej. ²⁴ Walweleqnaqa Juda tamo kokba nan̄gi aqa areq di koroosib minjeb, “Bati gembub koboamqa ni na ino kumbra ti ino wau ti ubtosim geregere mergwam? Ni Kristus amqa geregere merge.”

²⁵ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “E nami n̄ingi mern̄gem, ‘E Kristus.’ Mern̄gonam n̄ingi qunab ugein̄gej. Wau kalil e ijo Abu aqa ñam na yeqnum qaji di n̄ingi geregere tenemtoqniy. Tenemtosib endegsi poingwas, bole, e Qotei aqa Niri. ²⁶ N̄ingi ijo kaja sai deqa n̄ingi e qa nungo areqalo singilatosaieqnub. ²⁷ Ijo kaja nan̄gi ijo med-abu queqnub. E nan̄gi qa qalie bole. Nan̄gi e daurbeqnub. ²⁸ E nan̄gi n̄ambile enjreqnum deqa nan̄gi n̄ambile gaigai sqab. Nan̄gi padalqasai. Sai bole sai. Tamo bei na nan̄gi ijo ban̄q dena yaibqa keresai. ²⁹ Ijo Abu na nan̄gi e ebej. A segi qujai in̄gi in̄gi kalil tulan̄ bun̄njrejunu. Deqa tamo bei na ijo

kaja nanġi ijo Abu aqa banq dena yaiyqa keresai bole sai. ³⁰ Aqo ijo Abu wo tamo qujai.”

³¹ Onaqa Juda tamo kokba nanġi Yesus aqa anjam di qusibqa nanġi a qalib moiqaġqa marsib meniġ elenġeb. ³² Osib Yesus qalqa laqnab endegsi minġrej, “E na Abu aqa wau bole gargekoba niġi osorġoqnem. Wau bole kiye qa niġi e lubsib moiyoṭbqa meniġ elenonub?”

³³ Onaqa Juda tamo kokba nanġi na kamba endegsib minġeb, “Wau bole bei qa iġa ni meniġ na lumqasai. Ni Qotei misilinjonum deqa lumqom. Aġi ni segi qa maronum, ni Qotei. Ni degsi maraim. Ni mandam tamo. Deqa ni lumqom.”

³⁴ Onaqa Yesus na kamba nanġi minġrej, “Nunġo dal anjam bei nami endegsib nengrenyeb, ‘E niġi merngonum, “Niġi qotei.” ’ ³⁵ Aġi Qotei na tamo qudei nanġi minġrej, ‘Niġi qotei.’ A na nanġi degsi minġrej. Niġi qalie, iġa Qotei aqa nengren bei gentqa keresai. ³⁶ Abu a segi na e giltbosiqa qarinqbonaq mandamq aiyem deqa e maronum, ‘E Qotei aqa Niri.’ E degsi maronum deqa niġi kiyafa merbonub, ‘Ni Qotei misilinjonum’?

³⁷ “E ijo Abu aqa wau yosaiotqa niġi ijo anjam quetbaib. ³⁸ Ariya e Abu aqa wau yitqa niġi ijo anjam quib ugeiġim olo ijo wau unsib dena geregere poiġgem, bole, Abu na e beterbesonaqa e kamba Abu beteryejunum.”

³⁹ Onaqa nanġi Yesus aqa anjam di qusib a ojqa yonab a nanġi qa loumosiq ulaġej.

⁴⁰ Ulaġosiqa olo Jordan ya taqal beiq ġilej. Ġilsiq Jon na nami tamo unġasari nanġi yansnjroqnej qaji sawaq di soqnej. ⁴¹ Sonaqa tamo unġasari

gargekoba nanŋi aqaq giloqnsib segi segi maroqneb, “Jon a maŋwa bei babtosaioqnej. Ariya anjam kalil Jon a Yesus qa maroqnej qaji di bole.”
⁴² Nanŋi degsib maroqneb deqa Yesus a sawa dia sonaqa tamo unŋasari gargekoba nanŋi a qa nanŋo areqalo sinŋilateb.

11

Lasarus a makobaiyosiq moiyej

¹ Tamo bei aqa ñam Lasarus a maiyej. Lasarus aqa qure utru Betani. Qure di Maria aqa jaja Marta wo nanŋo qure utru. ² Maria agi bunuqna Tamo Koba Yesus aqa sinŋaq di goren bilentosiq aqa gate banŋa na piyej qaji a di. Aqa jaja Lasarus a maiyej. ³ Deqa Maria Marta wo nanŋi na tamo qudei qarinnjrnab Yesus aqaq gilsib minjeb, “O Tamo Koba, tamo ni tulaŋ qalaqalaiyeqnum qaji a maiyqo.” ⁴ Onaqa Yesus a nanŋo anjam di qusiqa minjrej, “Ma di moiqajqa ma sai. A maiyqo di aqa utru agiende. Qotei aqa sinŋila boleq dimqa tamo unŋasari nanŋi unsib Qotei aqa ñam soqtqajqa deqa a ma di oqo. E Qotei aqa Niri dego ñam koba oqai.”

⁵ Yesus a Marta aqa jaja Maria wo nanŋi aiyel qalaqalainjrej. A Lasarus dego qalaqalaiyej. ⁶ Lasarus a maiyej anjam di qusiqa quosaibulosiq sawa a soqnej qaji dia bati aiyel olo soqnej. ⁷ Sosiqa aqa anŋro nanŋi minjrej, “Iga olo Judia sawaq aiqom.” ⁸ Onaqa nanŋi na Yesus minjeb, “O Qalie Tamo Koba, nami yala Juda nanŋi meniŋ na ni lumqa mareb. Di ni olo deq aiqame?” ⁹ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Seŋ oqsiq qanam jigeqo sawa suwanqo. Deqa tamo nanŋi

walwelqa kere. Mangalqasai. ¹⁰ Ariya sen aisiq qoloqo sawa ambruqo. Deqa tamo nanqi walwelqa keresai. Mangalqab.”

¹¹ Yesus a anjam degsi marsiqa olo minjrej, “Gago was Lasarus a ñeiejunu. E aisiy dudumyqai.”

¹² Onaqa Yesus aqa angro nanqi aqa anjam di qusibqa minjeb, “O Tamo Koba, a ñeiejunu degam aqa ma saiqas.” ¹³ Nanqi Lasarus a bole ñeiejunu edegeb. Di sai. A bole moiyej. Yesus a Lasarus aqa moiyo sigitosiqa ñeio qa marej. ¹⁴ Deqa a na ubtosiq minjrej, “Lasarus a bole moiyej. ¹⁵ Ningi ijo singila unsib e qa nungo areqalo singilatqajqa deqa e aqaq aiyosaisoan a moiyej. E ningi qa are qalsim kumbra degyem. E ijo kumbra deqa are-bolebolebeqnu. Ningi tigelab iga Lasarus aqaq aiqom.”

¹⁶ Onaqa Tomas aqa ñam bei Didimus a na Yesus aqa angro qudei nanqi minjrej, “Ungum. Iga kalil aisim Yesus a koba na moiqom.”

Yesus a marej, “E segi subq na tigelo qa utru”

¹⁷ Onaqa Yesus aqa angro nanqi koba na aisib Betani qure jojomyosib anjam endegsib queb, “Lasarus a nami moiyej subq ateb. Bati qolqe koboqo.” ¹⁸ Betani qure di Jerusalem jojom. Kilo-mita qalub. ¹⁹ Deqa Juda tamo ungasari gargekoba nanqi Betani qureq bosib Marta Maria wo nanjo jaja moiyej deqa are latetnrqajqa koroosib so-qneb.

²⁰ Onaqa Marta a anjam endegsi quej, “Yesus a beqnu.” A degsi qusiqa walwelosiqa gamq di Yesus turqajqa gilej. Maria a talq di awesoqnej.

²¹ Marta a gilsiq gamq di Yesus turosiq minjej,

“O Tamo Koba, ni nami endi so qamu ijo jaja a moiyoſai qamu. ²² E qalieonum, ni inſi kiye qa Qotei pailyqam a ni emqas.”

²³ Onaqa Yesus na Marta minjej, “Ino jaja a olo subq na tigelqas.” ²⁴ Onaqa Marta na kamba minjej, “E qalie, diſo bati qa tamo unſasari kalil nanſi subq na tigelabqa ijo jaja deſo ombla tigelqab.”

²⁵ Onaqa Yesus na minjej, “E ſegi subq na tigelo qa utru. E ſegi ſambile ſqajqa utru. Tamo a e qa aqa areqalo ſingilatoſim moiſas di unſum. A ſambile ſqas. ²⁶ Tamo kalil ſambile ſoſib e qa nanſo areqalo ſingilateſnub qaji nanſi olo bunu moiſasai. O Marta, ni ijo anſam di qusiſ ino areqaloſ di ſingilatonum e?”

²⁷ Onaqa Marta na Yesus minjej, “Od, Tamo Koba. E qalieonum, ni Kristus, Qotei aqa Niri. Ni qujai Qotei na qarinqmonaqa mandamq aiyem qaji. Deqa e ni qa ijo areqalo ſingilatonum.”

Yesus a Lasarus qa are ugeiyonaqa akamej

²⁸ Marta a anſam deſsi marſiqa olo puluoſi aiſiq aqa jaja Maria metonaq aqa areq bonaq ombla ſaſaloſibqa minjej, “Qalie Tamo Koba a bſo. A ni qa marſo.” ²⁹ Onaqa Maria a Marta aqa anſam di quſiqa tigeloqujatoſiq Yesus unqa gilej. ³⁰ Yesus a qure miligiq aiyosaiſoqnej. A Marta wo anſam mareb qaji ſawaq di ſoqnej. ³¹ Sonaqa Juda tamo unſasari talq di Maria are latetoqneb qaji nanſi Maria a tigeloqujatoſiq tal uratoſiq gileqnaqa unſib are qaleb, “A Lasarus aqa subq di akamtqajqa gileqnu kiyo.” Nanſi deſſib are qalſib tigeloſib Maria dauryoſib gileb.

³² Maria a gilsiq Yesus soqnej qaji sawaq di brantosiq a Yesus unsiq aqa areq di singa pulutosiq minjej, “O Tamo Koba, ni nami endi so qamu ijo jaja a moi Yosai qamu.”

³³ Onaqa Yesus a Juda tamo ungasari Maria dau-ryosib beb qaji nangi Maria ombla akamoqneb di unsiq nangi qa are gulbeyonaqa nenemnrej, ³⁴ “Ningi Lasarus qabia subq ateb?” Onaqa nangi na minjeb, “O Tamo Koba, ni bosim aqa sub une.” ³⁵ Degsi minjnabqa Yesus a dego akamej. ³⁶ A akamonaqa Juda nangi di unsibqa mareb, “Ningi uniy. Yesus a Lasarus tulan qalaqalaiyoqnej deqa akamqo.” ³⁷ Onaqa nangi qudei Yesus qa yomusib mareb, “Yesus a nami tamo nam qandimo boletej. A kiyaaqa Lasarus boletosai? Yim a moiqa-sai.”

Yesus a Lasarus subq na tigeltej

³⁸ Onaqa Yesus a nango yomu anjam di qusiq a are gulbeyonaqa walweloq Lasarus aqa subq gilej. Sub di mana miligiq di bogeb. Lasarus nami subq atsib meniñ kobaquja na sub me getenteb. ³⁹ Deqa Yesus na tamo qudei minjrej, “Ningi meniñ kobaquja di taqal atiy.” Onaqa tamo moiyej qaji aqa jaja Marta na Yesus minjej, “O Tamo Koba, a nami moiyej bati qolqe gilqo. Iga meniñ taqal atqom di aqa qusa quleqwas.” ⁴⁰ Onaqa Yesus na kamba minjej, “E nami mermonum, ni e qa ino areqalo singilatqam di ni Qotei aqa singila unqam.” ⁴¹ Degsi minjnaqa nangi meniñ kobaquja di taqal atnabqa Yesus a lan goge tarosiq Qotei endegsi paillej, “O Abu, ni ijo pail endi quonum deqa e ni qa tulan areboleboleibqo. ⁴² E qalieonum,

ni gaigai ijo pail queqnum. Ariya tamo ungasari ijo areq endi tigelejunub qaji nanqi e qa nanqo areqalo singilatqajqa deqa e ni pailmonum. Yim nanqi qalieqab, ni na e qarinqbonam bem.”

⁴³ Yesus a degsi Qotei pailyosiq koboonaqa a tulan maosiq marej, “O Lasarus, ni subq dena tigelosim au.” ⁴⁴ Degsi marnaqa tamo moiyej qaji a subq dena tigelosiq oqedej. Aqa singa ti ban ti ulatamu ti nami gara na dalaeb. Deqa Yesus na minjrej, “Aqa gara di pamblonjib walwelosim gilem.”

Juda tamo kokba nanqi koroosib Yesus qalib moiqaqqa maroqneb

⁴⁵ Bati deqa Juda tamo ungasari Maria aqa are latetqa beb qaji nanqi Yesus aqa manwa di unsibqa nanqi gargekoba Yesus qa nanqo areqalo singilateb. ⁴⁶ Ariya nanqi qudei tigelosib Farisi nanqoq gilsib kumbra Yesus yej qaji deqa sainjreb. ⁴⁷ Sainjrnab qusibqa atra tamo kokba ti Juda tamo kokba ti metnjrnab nanqo areq bosib koba na koroosib mareb, “Iga kiyerqom? Yesus a manwa gargekoba yeleheqnu. ⁴⁸ Iga a uratonam degsi kumbra yoqn-qas di tamo ungasari kalil nanqi a qa nanqo areqalo singilatqab. Yim Rom nanqi bosib gago atra tal niñaqyosib iga dego kobotgwab.”

⁴⁹ Wausau deqa tamo bei aqa ñam Kaiafas a Juda nanqo atra tamo gate soqnej. Deqa a nanqo ambleq di tigelosiq minjrej, “Ningi tulan nanari-onub. Anjam laña laña mareqnub. ⁵⁰ Ningi are qaliy. Tamo qujai a tamo ungasari kalil nanqi qa moiqas di kere. Amqa iga padalqasai.”

⁵¹ Kaiafas aqa segi areqalo na anjam di marosai. A wausau deqa atra tamo gate soqnej deqa a Qotei aqa medabu osiqa anjam di marej. Yesus a Juda nangi qa moiqa anjam di ubtosiq marej. ⁵² Bole, Yesus a Juda nangi segi qa moiqasai. Qotei aqa angro kalil sawa bei beiq di unub qaji nangi qa ti moiqa. Moisis nangi kalil koroinjrimqa nangi aqa segi tamo ungasari sqab. Kaiafas a anjam di ubtosiq marej.

⁵³ Bati qujai deqa Juda tamo kokba nangi Yesus qalib moiqajqa anjam gereiyqa utru ateb. ⁵⁴ Yesus a di qalieosiq deqa a Juda nango ambleq di wal-welosaiognej. A segitosiqa qure kiñala bei wadau sawa jojom deq gilsiq aqa angro nangi koba na dia soqneb. Qure di aqa ñam Efraim.

⁵⁵ Qotei a nami Israel nangi Isip sawaq di padalqa laqnabqa nangi elenej. Deqa olo are qalqajqa yori bati jojomej. Yori bati jojomon-aqa Juda tulan gargekoba nango qure qureq dena tigelosib yori bati di unqajqa deqa Jerusalem beb. Juda nango kumbra agiende. Yori bati di brantosaismoqnimqa nangi Jerusalem bosib nango segi jejamu yansosib yori bati qa tarinqab. Utru deqa nangi Jerusalem beb. ⁵⁶ Ariya nangi Jerusalem bosib Yesus qa ñamoqneb. Ñamoqnsib atra tal miligiq bosib segi segi maroqneb, “Ningi kiyersib are qalonub? Yesus a yori bati unqajqa Jerusalem bqas kiyo sai kiyo?” ⁵⁷ Nangi degsib maroqneb. Di kiyaga? Atra tamo kokba ti Farisi ti nangi na tamo ungasari nangi nami endegsib minjreb, “Tamo bei a Yesus qabi soqnimqa unsim bosim iga mergim iga na ojgom.”

12

Maria a goren quleq tulan boledamu Yesus aqa singaq di bilentej

¹ Ariya Juda nango yori bati koba jojomej. Bati 6 amqa brantqas. Deqa Yesus a tigelosiq Betani qureq gilej. Qure di Lasarus agi Yesus na subq na tigeltej qaji aqa qure utru. ² Gilnaqa qure deqaji tamo ungasari nangi a unsibqa arebolebolein-jrnaqa ingi goiyeteb. Marta a ingi suweiyosiq Lasarus Yesus wo tamo qudei ti metnjrnaq bosib koba na awoosib ingi uyoqneb. ³ Onaqa Maria a goren quleq tulan boledamu silali kobaquja na awaiyej qaji di jalinag jigsiga osi bosiga Yesus aqa singaq di bilentosiga aqa segi gate banga na piyetej. Onaqa goren aqa quleq na tal keretej.

⁴ Onaqa Yesus aqa angro bei Judas Iskariot agi bunuqna Yesus osiq jeu tamo nango banq di atej qaji a Maria aqa kumbra di unsiga njirinjsiq marej,

⁵ “A kiyaga goren di qarinyosiq menin silali 300 osiq dena tamo ingi ingi saiqoji nangi aqaryainjrosai?” ⁶ Judas a tamo ingi ingi saiqoji nangi qa are qalsiq anjam di marosai. A bajin tamo. A Yesus aqa angro nango silali jugwajqa qun taqatoqnej. Deqa nangi qun miligiq di silali ateqnab a na olo bajinoqnej. A deqa are qalsiq anjam di marej.

⁷ Onaqa Yesus a Judas aqa anjam di qusiga minjej, “Unja di urat. A goren di ojesoqnem. A ijo jejamu subq atqajqa are qalsiq nami gereiyqo.

⁸ Tamo ingi ingi saiqoji nangi bati gaigai ningi ti sqab. Ariya e bati gaigai ningi ti sqasai.”

Atra tamo kokba nangi Lasarus qalsib moiyyotqa maroqneb

⁹ Juda tulaŋ gargekoba naŋgi qalieeb, Yesus a Betani qureq gilsiq di soqnej. Deqa naŋgi a unqa beleneb. Naŋgi Yesus segi unqajqa bosai. Yesus a nami Lasarus subq na tigeltej deqa naŋgi a dego unqa beb. ¹⁰ Atra tamo kokba naŋgi Lasarus dego qalsib moiyoŋtqa qairoqneb. ¹¹ Di kiyaaqa? Yesus a Lasarus subq na tigeltonaqa Juda gargekoba naŋgi atra tamo kokba naŋgi uratnirsib olo Yesus qa naŋgo areqalo singilatoqneb.

Mandor Koba Yesus a Jerusalem bej

¹² Tamo ungasari tulaŋ gargekoba naŋgi yori bati unqajqa marsib Jerusalem beleneb. Belenosiŋ nebeonaqa naŋgi endegsib queb, “Yesus a Jerusalem bqas.” ¹³ Naŋgi degsib qusib deqa naŋgi tuwom baŋga elenosiŋ Yesus gamq di turqajqa aiyeb. Aisib Yesus beqnaqa unsib tulaŋ lelenoqnsib endegsib minjoqneb, “Iga ni qa tulaŋ areboleboleigeqnu. Ni Tamo Koba aqa ñam na bonum deqa a ni tulaŋ geregereimeqnu. Ni Israel naŋgo Mandor Koba.”

¹⁴ Onaqa Yesus a donki osiqa quraq di awoej. Aqa kumbra deqa nami Qotei aqa anjam bei endegsib nenŋrenyeŋ unu, ¹⁵ “O Saion tamo ungasari, niŋgi ulaaib. Niŋgi uniy. Nunŋo Mandor Koba a donki bunuj quraq di awoosiŋ beqnu.” ¹⁶ Bati deqa Yesus aqa aŋgro naŋgi anjam di aqa utru poinjrosai. Bunuqna Yesus a moisiŋ ñam koba onaqa naŋgi anjam deqa olo are qalsib endegsib mareb, “Bole, anjam di Yesus qa nenŋrenyeŋ deqa tamo ungasari naŋgi lelenoqnsib a biŋiyoqneb.”

¹⁷ Ariya tamo ungasari Yesus a Lasarus metosiŋ subq na tigeltonaŋ uneb qaji naŋgi maŋwa deqa

saoqnsib laqneb. ¹⁸ Laq nab tamo ungasari tulan gargekoba nan gi quoqneb. Deqa Yesus a donki bunuj quraq di awoosiq Jerusalem beqnaqa nan gi a gamq di turqajqa aiyeleneb. ¹⁹ Ainabqa Farisi nan gi na unjrsibqa segi segi maroqneb, “Iga Yesus singila na saidyeqnamqa keresaiigeqnu. Ningi uniy. Tamo ungasari kalil nan gi a dauryeqnub.”

Grik tamo qudei nan gi Filip minjeb, “Iga Yesus unqom”

²⁰ Tamo ungasari Qotei louqa marsib yori bati unqajqa Jerusalem aiyeleneb qaji nan go ambleq di Grik tamo qudei soqneb. ²¹ Grik tamo nan gi di Filip aqaq di branteb. Di kiyaa? Filip a dego Grik tamo. Filip aqa qure utru Betsaida. Qure di Galili sawaq di unu. Nan gi Filip aqaq di brantosib nenemyeb, “O gago was, iga Yesus unqa kere e?”

²² Onaqa Filip a aisiqa nan go anjam di Andru minjsiqa Andru ombla gilsib olo Yesus minjeb.

²³ Minjnab qusiqa nan gi kamba minjrej, “E Tamo Angro. Deqa e ñam koba oqajqa bati brantqo. ²⁴ E bole merngwai. Kurgus yago breiyibqa mandamq aisim moi qasai di a laña sqas. Moi qas di a olo qoqi oqsim gei gargekoba atelenqas. ²⁵ Dego kere tamo bei na aqa segi ñambile tulan qalaqalaiyqas di a padalqas. Ariya a mandamq endi aqa segi ñambile qoreiyqas di a ñambile gaigai sqas. ²⁶ Tamo bei na e wauetbqa osimqa a e daurbem. Yimqa qure e sqai di a dego e ombla sqom. A ijo wau yoqnqas di ijo Abu na a ñam kobaquja yqas.”

Jeu tamo nan gi na Yesus soqtosib goge gaintqab

²⁷ Osiqa Yesus a olo anjam endegsi marej, “Endego e are tulan gulbekobaibqo. Deqa e endegsi

Qotei pailyqai kiyo, ‘O ijo Abu, ni na marimqa bati uge endi ijoq baiq’? Ungum, e degsi pailyqasai. Bati uge endi branteme. E deqa mandamq aiyem.²⁸ O ijo Abu, ni na ino ñam tulan kobaqujatime.” Yesus a degsi marnaqa lan goge dena anjam endegsi brantej, “E ijo ñam kobaqujatonum. Ololo kobaqujatqai.”²⁹ Anjam degsi brantonaqa tamo ungasari Yesus aqa areq di tigelesoqneb qaji nanqi qusibqa segi segi maroqneb, “Kola anjam atqo kiyo?” Onaqa tamo qudei nanqi mareb, “Sai. Lan angro bei na Yesus anjam minjqo.”

³⁰ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Anjam ningi quonub qaji di e aqaryaibqajqa brantosai. Di ningi aqaryaingwajqa brantqo.”³¹ Ningi quiy. Qotei na tamo ungasari mandamq endi unub qaji nanqi peginjqajqa bati bqo. A na mandam endeqa gate koba Satan taqal waiyqajqa bati dego bqo.³² E bini mandamq endi unum. Ariya bunuqna jeu tamo nanqi na e soqtbosib goge gaintbqab. Yimqa bati deqa e na tamo ungasari kalil nanqi are tigeltetnjritqa ijoq bqab.”³³ Yesus a aqa segi moiqajqa gam boleq atqa osiqa deqa degsi marej.

³⁴ Onaqa tamo ungasari nanqi na kamba Yesus minjeb, “Kristus a bati gaigai sqas. Dal anjam nami degsib marnab iga quem. Deqa ni kiyaga maronum, ‘E Tamo Angro soqtbosib goge gaintbqab’? Tamo Angro di tamo yai?”

³⁵ Onaqa Yesus na minjrej, “Pulon a nungo ambleq di sokiñalayosim ningi olo uratngwas. Deqa ningi pulon ti sosib pulonq na laqniy. Yimqa ningi ambruñgwasai. Tamo ambrunq na laqnu qaji a qabiteqnu kiyo di a qalieqasai.”³⁶ Ningi pulon

ti sosib pulon qa nungo areqalo singilatiy. Ningi degyqab di ningi pulon aqa angoro sqab.”

Juda tamo gargekoba nanngi Yesus qa nanngo areqalo singilatosai

Yesus na tamo ungasari nanngi anjam degsi minjrsiqa nanngi uratnjrnaq nanngi a olo unosai. ³⁷ A Qotei aqa manwa gargekoba nanngo namdamuq di yeqnaqa nanngi unoqneb. Unoqnsib ariya nanngi Yesus qa nanngo areqalo singilatosai qneb. ³⁸ Nanngi kumbra di yeb deqa anjam bei Qotei aqa medabu o tamo Aisaia a nami marej qaji di aqa damu brantej. A endegsi marej, “O Tamo Koba, tamo yai a gago anjam endi qusiqa aqa areqaloq di singilatqo? Tamo yai a Tamo Koba aqa singila unsiq poiyyo? Tamo dego bei sosai.” Aisaia a nami anjam degsi marej.

³⁹ Deqa nanngi Yesus qa nanngo areqalo singilatqa keresai. Utru deqa Aisaia a anjam bei dego endegsi nengrenyej, ⁴⁰ “Qotei a nanngo namdamu getentetnjrej. A nanngo are miligi dego getentetnjrej. Deqa nanngi nanngo namdamu na Qotei aqa kumbra bei unqa keresai. Nanngi nanngo are miligiq na Qotei aqa anjam dego poinjrqa keresai. Deqa nanngi are bulyosib ijoq bqa keresai. Deqa e na nanngi boletnjrqasai.” ⁴¹ Aisaia a nami Yesus aqa singila unsiq deqa anjam degsi marej.

⁴² Bole, Juda gate gargekoba nanngi are bulyosib Yesus qa nanngo areqalo singilateb. Ariya nanngi Farisi nanngi ulainjrsib deqa nanngi boleq di Yesus aqa nam marosai qneb. Nanngi are qaleb, “Iga boleq di Yesus aqa nam marqom di Farisi nanngi iga Qotei tal miligiq gilqa saidgwab.” ⁴³ Nanngi

degsib are qaleb. Di kiyaaqa? Nanqi Qotei na nanqo ñam soqtqajqa arearetnjrosaiognej. Tamo nanqi na nanqo ñam soqtqajqa deqa arearetnjroqnej.

Yesus aqa anjam a tamo sigitosim tamo unqasari nanqi peginjrqas

⁴⁴ Onaqa Yesus a tulan lelenosiq marej, “Tamo bei a e qa aqa areqalo singilatqas di a e qa segi aqa areqalo singilatqasai. Ijo Abu e qarinqej qaji a qa dego aqa areqalo singilatqas. ⁴⁵ Tamo bei a e nubqas di a ijo Abu e qarinqej qaji di dego unqas. ⁴⁶ E pulon bulosim mandamq aiyem. Deqa tamo unqasari kalil e qa nanqo areqalo singilateqnub qaji nanqi ambruc di sqasai. ⁴⁷ Tamo bei a ijo anjam qusimqa ariya a dauryqasai di e na a pegiyqasai. E tamo unqasari nanqi peginjrqas bosai. E nanqi elenqajqa bem. ⁴⁸ Tamo unqasari nanqi e qoreibosib ijo anjam quqwa uratqab di nanqi peginjrqajqa tamo bei unu. Anjam e mareqnum qaji a segi tamo sigitosim tamo unqasari nanqi peginjrqas. Dino batiamqa anjam dena nanqi peginjrqas. ⁴⁹ E ijo segi areqalo na anjam marosaieqnum. Ijo Abu e qarinqej qaji a na anjam merbeqnaqa quoqnsim agi mareqnum. ⁵⁰ E qalieonum, ijo Abu aqa anjam di ñambile gaigai sqajqa anjam. Deqa anjam kalil e mareqnum qaji di ijo Abu na e merbeqnaq quoqnsim agi mareqnum.”

13

Yesus na aqa angro nanqo sinqayansetnjrej

¹ Juda nanqo yori bati koba jojomonaqa Yesus a endegsi qalieej, “E mandamq endi so bati koboqo. E moisiy ijo Abu aqaq olo oqwa bati brantqo.”

Yesus na aqa segi angro mandamq di soqneb qaji nanqi tulan qalaqalainjroqnsiq gilsa gilsiq aqa moiqa bati itej.

² Deqa a nanqi koba na awoosib ingi uyoqneb. Di bilaq. Ingi uyeqnabqa Satan a Judas Iskariot aqaq aiyej. Aisiqa Judas na Yesus osim jeu tamo nango banq di atqajqa deqa are tigeltetej. Judas a Saimon Iskariot aqa njiri. ³ Yesus a qalieej, aqa Abu na ingi ingi kalil aqa banq di atelennej. A Qotei aqaq na bej puluosim Qotei aqaq olo oqwas di dego qalieej. ⁴ Deqa a aqa angro nanqi koba na ingi uyoqnsibqa a tigelosiq aqa gara olekoba piqtosiq jejamu piyo qaji gara osiq tigej. ⁵ Tigsia kanqal tamo bulosiq tabirq di ya qamsiq aqa angro nango singa yansetnjroqnsiq jejamu piyo qaji gara dena piyetnjroqnej.

⁶ Osiqa Pita aqa singa yansetqa laqnaqa minnej, “O Tamo Koba, ni ijo singa yansetbqam e?” ⁷ Onaqa Yesus na kamba minnej, “Kumbra e endego yeqnum endi ni utru poimosai unu. Bunuqna ni poimqas.” ⁸ Onaqa Pita na Yesus saidyosiq minnej, “Ni ijo singa yansqasai. Sai bole sai.” Onaqa Yesus na minnej, “E ni yansmqasai di ni e ombla sqa keresai.” ⁹ Onaqa Saimon Pita na minnej, “O Tamo Koba, ni ijo singa segi yansaim. Ijo ban ti gate ti dego yansetbe.” ¹⁰ Onaqa Yesus na minnej, “Tamo a yalqo a olo yalqasai. Aqa singa segi yansqas di kere. Dena a torei milalo sqas. Ningi milalo unub. Ariya ningi kalil milalo sosai.” ¹¹ Yesus a qalieej, aqa angro bei agi Judas a na Yesus osim jeu tamo nango banq di atqas. Deqa a na minjrej, “Ningi kalil milalo sosai.”

¹² Yesus a nanġo sinġa yansetnjrsiq koboonaqa aqa segi gara olekoba olo jigsia awoosiq nennemnjrej, “Kumbra e endego ningi enġonum qaji di ningi utru poingwo e? ¹³ Ningi e merbeqñub, ‘O Qalie Tamo Koba. O gago Tamo Koba.’ Ningi kere e merbeqñub. Agi e segi qujai. ¹⁴ E nuġo Tamo Koba. E nuġo Qalie Tamo Koba dego. Ariya e nuġo sinġa yansetnġonum deqa ningi dego segi segi qa kumbra degyoqñiy. ¹⁵ Kumbra e endego ningi osorñgonum qaji di ningi kamba dego degsib yoqñiy. ¹⁶ E bole mernġwai. Kanġal tamo na aqa tamo koba bunyqa keresai. Tamo a wau qa gilqas di a na tamo a qarinyqo qaji di bunyqa keresai. ¹⁷ Kumbra e yeqnum endi aqa utru ningi poingim dauryiy. Yimqa ningi tulañ areboleboleingwas.

¹⁸ “Ijo anjam endi e ningi kalil qa marosai. E na ningi giltngem deqa e ningi qa qalie bole. Ariya Qotei aqa anjam bei nengrenq di unu qaji di aqa damu brantqas. Anjam agiende, ‘Tamo e ombla bem quiq di tuqtosim uyqas qaji a na e jeutbqas.’ ¹⁹ Kumbra di brantosaisonaqa e nami mernġonum. Deqa kumbra di brantimqa ningi e qa nuġo areqalo singilatosib marqab, ‘Bole, Yesus a segi qujai gaigai degsi unu.’ ²⁰ E bole mernġwai. Tamo bei na tamo unġasari e qarijnjronum qaji nanġi osim geregereinjrqas di a e dego osim gereibqas. A e osim gereibqas di a na ijo Abu e qarinjbej qaji a dego osim gereiyqas.”

Judas a Yesus osim jeu tamo nanġo banq di atqas

²¹ Yesus a degsi marsia are tulañ gulbekobaiy-onaqa olo marej, “E bole mernġwai. Ijo anġro bei na e osim jeu tamo nanġo banq di atqas.” ²² Onaqa

Yesus aqa angro nanği segi segi kokoqoqneb. Yesus a angro yai qa degsi marej di nanği qaliesai deqa nanği degyoqneb. ²³ Yesus aqa angro bei agi Yesus na tulan qalaqalaiyoqnej qaji a Yesus aqa areq di awesoqnej. ²⁴ Deqa Saimon Pita a ban na angro di minjej, “Ni na Yesus nenemyimqa a angro yai qa degsi marqo di mermqas.” ²⁵ Onaqa angro dena Yesus beteryosiq nenemyej, “O Tamo Koba, ni angro yai qa degsi maronum?” ²⁶ Onaqa Yesus na minjej, “Angro e endego bem osiy quiq di tuqtosiy anaiyqai qaji a na e osim jeu tamo nango banq di atqas.” Degsi minjsiqqa bem quiq di tuqtosiq Saimon Iskariot aqa njiri Judas anaiyej.

²⁷ Anaiyonaq Satan a Judas aqa are miligiq ainaqa Yesus na minjej, “Ni kumbra yqam qaji di endego yoqujat.” ²⁸ Yesus a Judas degsi minjnaqa aqa angro kalil awesoqneq qaji nanği qusibqa Yesus na Judas kiyaga anjam di minjej nanği deqa poinjrosai. ²⁹ Judas a nango silali jugwajqa qun taqatoqnej deqa nanği qudei are qaleb, Judas a gilsim yori bati aqa ingi ingi awaiyqajqa deqa kiyo Yesus na degsi minjej. Nanği qudei are qaleb, Judas a gilsim ingi awaiyosim tamo sougetejunub qaji nanği anainjrqas. ³⁰ Onaqa Judas a bem di uysiqqa warum uratosiq oqedej. Di qolo.

Yesus na aqa angro nanği dal anjam bunuj enjrej

³¹ Judas a oqedonaqa Yesus a endegsi marej, “Bini e Tamo Angro ñam koba oqai. E ñam koba otqa Qotei a dego ñam koba oqas. ³² Qotei a ñam koba osimqa a na e dego ñam koba ebqas. A urur ñam koba ebqas. ³³ O ijo angro ninği quiy. E ninği koba na sokiñalayosiy uratnğitqa ninği e qa

ɲamoqɲqab. Qure e oqwai di ɲingi oqwa keresai. E nami Juda tamo kokba ɲangi degsi minjroqɲem agi bini ɲingi dego olo mernɲonum. ³⁴ Endego e dal anjam bunuj engwai. Dal anjam bunuj agiende. ɲingi segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqɲiy. E ɲingi qalaqalaiɲgeqɲum dego kere ɲingi kamba dego segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqɲiy. ³⁵ ɲingi segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqɲibqa tamo kalil ɲangi ɲunɲo kumbra di unoqnsib dena qalieoqɲqab, ɲingi ijo anɲro bole.”

Yesus na Pita minjej, “Ni maroqalubtqam, ‘E Yesus qaliesai’ ”

³⁶ Onaqa Saimon Pita na Yesus nenemyej, “O Tamo Koba, ni qabitqam?” Onaqa Yesus na minjej, “Qure e oqwai di ni mati oqwa keresai. Bunuqna ni e daurbosim qure deq oqwam.”

³⁷ Onaqa Pita na olo Yesus nenemyej, “O Tamo Koba, kiyaa e bini ni daurmqa keresai? Ni marimqa e ni qa ijo ɲambile uratosiy moiɲai.”

³⁸ Onaqa Yesus na kamba minjej, “Ni e qa ino ɲambile uratosim moiɲam e? E bole mermɲai. Tuwe anjamaisoqɲimqa ni maroqalubtqam, ‘E Yesus qaliesai.’ ”

14

Iga Qotei aqaq oqwajqa gam agi Yesus a segi qujai

¹ Osiqa Yesus a olo marej, “ɲingi are gulbeɲɲaiɲ. ɲingi Qotei qa ɲunɲo areqalo siɲɲilateqɲub ariya ɲingi e qa dego ɲunɲo areqalo siɲɲilatoqɲiy. ² Ijo Abu aqa talq di warum gargəkoba unub. E oqsiy ɲunɲo segi segi warum gereiyetɲɲwai. Ijo anjam di

bolesai qamu e ningi merngosai qamu. ³ E nungo segi segi warum gereiyetngsiy olo bosiy ningi jo-qsiy qure e sqai di ningi dego e ombla sqab. ⁴ Qure e sqai deq oqwajqa gam di ningi qalie.”

⁵ Onaqa Tomas na Yesus minjej, “O Tamo Koba, qure ni oqwam di iga qaliesai. Deqa iga kiyersim qure deq oqwajqa gam qalieqom?” ⁶ Onaqa Yesus na minjej, “E segi gam. E segi anjam bole qa utru. E segi nambile qa utru dego. Tamo bei a gam bei na ijo Abu aqaq oqwa keresai. Ijo Abu aqaq oqwajqa gam agi e segi qujai. ⁷ Ningi e qa qalieonub qamu ningi ijo Abu qa dego qalieonub qamu. Agi endego ningi ijo Abu qa qalieqa utru atonub. Osib ningi a unonub.”

⁸ Onaqa Filip na Yesus minjej, “O Tamo Koba, ni na ino Abu osorgimqa di iga qa kereqas.” ⁹ Onaqa Yesus na minjej, “O Filip, e bati olekoba ningi koba na soqnem. Ni e qa qalieosai unum e? Tamo a e nubqo di a ijo Abu dego unqo. Deqa ni kiyaga e merbonum, ‘Ni na ino Abu iga osorge’?” ¹⁰ E ijo Abu beteryesonam a e dego beterbejunu di ni poimosai kiyo? Anjam e na ningi merngeqnum qaji endi ijo segi areqalo na merngosai. Ijo Abu na e beterbesosiq aqa wau ojeqnu. ¹¹ E ijo Abu beteryesonam a e dego beterbejunu. Ningi ijo anjam di qusib e qa nungo areqalo singilatiy. Saiaqqa wau kalil e nungo nandamuq di yeqnum qaji di ningi unsib e qa nungo areqalo singilatiy.

¹² “E bole merngwai. Tamo bei a e qa aqa areqalo singilatqas di wau kalil e yeqnum qaji a dego yoqnqas. Osim ijo wau di bunyosim wau tulan kokba yoqnqas. Di kiyaga? E ijo Abu aqaq olo oqwai deqa. ¹³ E Qotei aqa Niri unum deqa ningi ijo ñam

na ingi bei qa Qotei pailyqab di e na ingi di engwai. Yim dena ijo Abu a ñam koba oqas. ¹⁴ Ningi ijo ñam na ingi bei qa Qotei pailyqab di e na ingi di engwai.”

Yesus a aqa Abu minjim a na aqa Mondor Bole qarinyqas

¹⁵ Osiqa Yesus a olo marej, “Ningi e qalaqalaibqab di ningi ijo anjam dauryoqnqab. ¹⁶ Amqa e ijo Abu minjitqa a na Aqaryaingo Tamo qarinyim nungoq bosim singilatngwas. Osim a bati gaigai ningi koba na sqas. ¹⁷ Aqaryaingo Tamo di a anjam bole qa Mondor. Tamo ungasari mandamq endi unub qaji nanqi Mondor di oqa keresai. Nanqi a unosaieqnub. Nanqi a qa qaliesai dego. Ariya ningi a qa qalie. A ningi koba na unub. Bunuqna a bosim nungo are miligiq di sqas.

¹⁸ “E ningi mandum angro bul uratngwasai. E nungoq olo bqai. ¹⁹ Sokiñala tamo ungasari mandamq endi unub qaji nanqi e olo nubqasai. Ariya ningi e nubqab. E ñambile unum deqa ningi dego ñambile sqab. ²⁰ Sosibqa bati deqa ningi endegsib qalieqab, e na ijo Abu beteryesonam ningi kamba e beterbesonab e ningi beterngejunum. ²¹ Ningi quiy. Tamo bei na e qalaqalaibqas di a ijo dal anjam dego qusim dauryoqnqas. Yim ijo Abu na kamba tamo di qalaqalaiyqas. E na dego tamo di qalaqalaiyoqnsiy aqaq di brantoqnsiyqa e segi qa babtoqnqai.”

²² Onaqa Judas bei Judas Iskariot sai a na Yesus endegsi nenemyej, “O Tamo Koba, kiyaca ni tamo ungasari kalil mandamq endi unub qaji nanqoq di brantqa saidosim gago segiq di brantoqnsim ni segi qa babtoqnqam?” ²³ Onaqa Yesus na minnej,

“Tamo bei na e qalaqalaibqas di a ijo anjam daury-oqnqas. Yim ijo Abu na kamba tamo di qalaqalaiy-imqa aqo ijo Abu wo aqaq bosim a ombla gaigai sqom. ²⁴ Tamo bei a e qalaqalaibqasai di a ijo anjam dauryqasai. Anjam e na ningi merngeqnum qaji endi ijo anjam sai. Anjam endi ijo Abu e qarinqej qaji aqa anjam.

²⁵ “Anjam endi e ningi koba na sosim merngeqnum. ²⁶ Bunuqna Aqaryaingo Tamo a nungoq bosim singilatngwas. A Mondor Bole. Ijo Abu na a qarinyim ijo ñam na bosim anjam kalil ningi merngekritqas. Osim nungo areqalo tigeltetngimqa anjam kalil e ningi merngeqnum qaji deqa olo are qaloqnqab.

²⁷ “E ningi uratngwa osiy nungo are latetngwai. E segi are lawo unum deqa e nungo are latetngwai. Mandam tamo bei na degsim nungo are latetngwa keresai. Deqa ningi are gulbeingaiq. Osib ulaaib. ²⁸ E ningi endegsim merngonum quonub, ‘E ningi uratngsiy olo nungoq bqai.’ Ningi e qalaqalaibonub qamu ningi ijo anjam deqa are-boleboleingwo qamu. Di kiyaqa? E ijo Abu aqaq olo oqwai deqa. Ijo Abu agi a na e tulan bunbejunu. ²⁹ E ijo Abu aqaq oqosaisosim anjam endi merngonum. Deqa bunuqna e ijo Abu aqaq oqitqa ningi e qa nungo areqalo torei singilatqab.

³⁰ “Mandam endeqa gate koba Satan a beqnu. A na e gulbe bei ebqa keresai. Deqa e olo anjam olekoba totoryosiy merngwasai. ³¹ Ijo are koba endegsi unu. Mandam qaji tamo ungasari nanngi qalieqab, e ijo Abu qalaqalaiyeqnum deqa anjam a na merbeqnu qaji di e dauryeqnum. Ariya ningi

tigelab iga gilqom.”

15

Yesus a wain n̄amtan̄ bole

¹ Osiqa Yesus a olo marej, “E segi wain n̄amtan̄ bole. Ijo Abu a wain wau qa lanja. ² Ijo dani qudei nan̄gi gei bole atqasai di ijo Abu na nan̄gi gingeñjrsim taqal brein̄jqas. Ijo dani nan̄gi gei bole atelen̄qab di ijo Abu na gerein̄jrimqa nan̄gi olo gei koba atelen̄qab. ³ Anjam kalil e nami mern̄goqnem qaji dena n̄ingi gerein̄gej koboej. ⁴ N̄ingi e beterbesoqniy. Yimqa e dego n̄ingi betern̄gesqai. Nam dani a segi sqas di a geitqa keresai. Qoboq di beteresqas di a geitqas. Dego kere n̄ingi e beterbesqasai di n̄ingi gei bole atqa keresai.

⁵ “E segi wain n̄amtan̄ bole. N̄ingi ijo dani bul. Tamo bei a e beterbesqas di e dego a beteryesqai. Yimqa a gei koba atelen̄qas. N̄ingi e uratbqab di n̄ingi wau bei yqa keresai. ⁶ Tamo bei a e beterbesqasai di a n̄am dani uge bul gingeñjyosib taqal breiyib kan̄gran̄amqa koroiyosib n̄amyuwoq di breiyib yugwas.

⁷ “N̄ingi e beterbesosib ijo anjam nun̄goq di soqnimqa n̄ingi in̄gi bei qa Qotei pailyqab di a na in̄gi di en̄gwas. ⁸ N̄ingi gei koba atelen̄osib ijo angro bole soqniy. Yimqa ijo Abu aqa ñam tulan̄ kobaqas. ⁹ Ijo Abu na e qalaqalaibeqnu dego kere e na n̄ingi qalaqalaingeqnum. Dega n̄ingi gaigai ijo qalaqalaiyo kumbraq di soqniy. ¹⁰ N̄ingi ijo dal anjam kalil dauryoqn̄qab di n̄ingi ijo qalaqalaiyo kumbraq di sqab. E ijo Abu aqa dal

anjam dauryoqnsimqa aqa qalaqalaiyo kumbraq di unum dego kere. ¹¹ E segi areboleboleibeqnu deqa ningi dego areboleboleingqnem. Ijo arebolebole di nungoq di tulan kobaoqnem. Utru deqa e na anjam endi ningi merngonum. ¹² Ijo dal anjam agiende. E na ningi qalaqalaiingeqnum dego kere ningi segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqniy. ¹³ Qalaqalaiyo kumbra tulan bolequja bei agiende. Tamo bei na aqa was nanqi aqaryainjrqa osimqa aqa segi nambile uratosim moiqas. Qalaqalaiyo kumbra dena qalaqalaiyo kumbra kalil tulan bunjrejunu. ¹⁴ Ningi ijo anjam kalil e na merngeqnum qaji endi dauryqab di ningi ijo segi was bole sqab. ¹⁵ Anjam kalil ijo Abu na e merbeqnaq queqnum qaji di e ubtosim ningi merngeqnum. Deqa e ningi 'was' merngeqnum. E ningi 'kangal tamo' merngosaieqnum. Kangal tamo a aqa tamo koba aqa wau qaliesai.

¹⁶ "Ningi na e giltbosai. E na ningi giltngem. Osim ningi wau engem. Ningi gilsib gei koba atelenjoqnibqa nungo gei gaigai sqajqa deqa e na ningi wau engem. Deqa ningi ijo nam na ingi bei qa ijo Abu pailyqab di a na ingi di engwas. ¹⁷ E na ningi dal anjam endegsi merngwai. Ningi segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqniy."

*Mandam qaji tamo ungasari nanqi na
Yesus aqa angro nanqi jeutnjreqnub*

¹⁸ Osiqa Yesus a olo marej, "Mandam qaji tamo ungasari nanqi na ningi jeutngeqnum. Deqa ningi endegsi poingem, nanqi namoqna e dego jeutboqneb. ¹⁹ Ningi mandam qaji tamo unub qamu mandam qaji tamo ungasari nanqi na ningi

qalaqalaingeqnub qamu. Agi nanği na nanġo segi was nanği qalaqalainjreqnub deġo kere. Ariya ninği mandam qaji tamo sai. E na ninği ġiltngem deġa ninği mandam qaji kumbra urateb. Utru deġa mandam qaji tamo unġasari nanği na ninği jeutnġeqnub. ²⁰ E nami mernġonum, kanġal tamo na aqa tamo koba bunyqa keresai. Ninği anjam deġa are qaliy. Jeu tamo nanği na e ugeugeiboqneb deġo kere nanği na ninği ugeugeinġoqnqab. Nanği ijo anjam dauryoqneb qamu nanği nunġo anjam deġo dauryeqnub qamu. ²¹ Ariya nanği ijo Abu e qarinqej qaji a qa qaliesai. Deġa nanği ninği ugeugeinġoqnqab. Di kiyaqa? Ninği ijo ñam ejunub deġa.

²² “E bosim nanği anjam minjrosai qamu nanği une saiqoji unub qamu. Ariya e nanği anjam minjrem deġa nanği nanġo une ulitqa gam saiqoji. ²³ Tamo bei na e jeutbqas di a na ijo Abu deġo jeutqas. ²⁴ E mañwa qudei tamo bei na nami yosaiocnej qaji di nanġo ambleq di babtosai qamu nanği une saiqoji unub qamu. Ariya e nanġo ambleq di mañwa qudei babteqnamqa nanği unoqn-sib aqo ijo Abu wo jeutgeqnub. ²⁵ Nanġo kumbra dena dal anjam bei nengrenq di unu qaji di aqa damu brantej. Anjam agiende, ‘Tamo nanği e lanja jeutbeqnub.’

²⁶ “Aqaryainġo Tamo a ijo Abu ombla unub. E na a qarinqyit nunġoq bqas. A anjam bole qa Mondor. A ijo Abu aqaq dena bqas. Bosim ijo kumbra ti ijo wau ti ubtosim marqas. ²⁷ Ninği deġo ijo kumbra ti ijo wau ti ubtosib marqab. Di kiyaqa? Nami e ijo wau utru atem bati deġa ninği e ombla sosib

ijo wau unoqneb dena bosib bosib agi bini ningi e ombla unum.

16

¹“Ningi ijo ñam uratosib ulonjaib deqa e na anjam endi merngeqnum. ²Bunuqna jeu tamo nanngi na ningi taqal breingosib ningi olo Qotei tal miligiq gilqa saidngwab. Osib bati bei bamqa nanngi na ningi moiyoṭṭṅoqṇqab. Osib endegsib are qaloqṇqab, ‘Iga Qotei aqa wau ojeqnum deqa iga na nanngi moiyoṭṭṅireqnum.’ ³O ijo angro, jeu tamo nanngi aqo ijo Abu wo qa qaliesai deqa nanngi ningi degṇgwab. ⁴Nanngi ningi degṇgibqa ningi ijo anjam e bini merngeqnum qaji endeqa olo are qaliy.”

Yesus a Mondor Bole qa anjam marej

Osiqa Yesus a olo marej, “Nami e ningi koba na soqnem bati deqa e na anjam endi ningi merngosaiognem. ⁵Sokiñala e ningi uratṅgsiy ijo Abu e qarṇbej qaji aqaq olo oqwai deqa bini e anjam endi ningi merngeqnum. Ariya ningi kamba e nenembosaieqnub, ‘Ni qabitqam?’ degbosai. ⁶E ningi anjam endi merngeqnum deqa ningi are gulbeṇgeqnu. ⁷E bole merngwai. E ningi uratṅgsiy oqwai. E oqwasai di Aqaryaingo Tamo agi Mondor Bole a nunṅoq bqasai. Utru deqa e ningi uratṅgsiy oqwai. E oqsiy Mondor qarṇyitqa a nunṅoq bqas. ⁸Bosimqa mandam qaji tamo unṅasari nanṅo une babtetṇjroqṇim nanngi poinjroqṇqas. Kumbra bole qa utru dego a na osornjroqṇim nanngi qalieoqṇqab. Qotei a tamo unṅasari nanngi peginjrṇqas kumbra di dego nanngi qalieqajqa deqa Mondor na nanngi osornjroqṇqas.

⁹ A na mandam qaji tamo ungasari nanngo une babetnjroqnqas. Di kiyaaqa? Nanngi e qa nanngo areqalo singilatosaieqnub deqa. ¹⁰ Kumbra bole qa utru dego a na nanngi osornjroqnqas. Di kiyaaqa? E ijo Abu aqaq oqitqa ningi e olo nubqasai. ¹¹ Qotei a tamo ungasari nanngi peginjrqas kumbra di dego Mondor na nanngi osornjroqnqas. Di kiyaaqa? Qotei na mandam endeqa gate koba Satan pegiyosim nanyuwoq waiyqas.

¹² “E anjam gargekoba ningi merngwajqa ijo areqaloq di unu. Bini e merngwasai. Di kiyaaqa? Nunngo areqalo na ojqa keresai deqa. ¹³ Ariya anjam bole qa Mondor a bosimqa nunngo areqalo gereiyetngimqa ningi anjam bole kalil poingekritqas. Aqa segi areqalo na anjam merngwasai. A anjam quoqnsim di segi ningi merngoqnqas. Osim kumbra mondon brantelenqas qaji di dego ubtoqnsim merngoqnqas. ¹⁴ A ijo anjam osim ningi merngoqnqas. Kumbra dena a na ijo ñam koba ti ijo singila koba ti boleq atqas. ¹⁵ Ijo Abu aqa ingi ingi kalil di ijo ingi ingi dego. Deqa e ningi merngonum, Qotei aqa Mondor na ijo anjam osim ningi merngoqnqas.”

*Yesus aqa angro nanngi are gulbeinjrimqa
olo bunuqna nanngi areboleboleinjrqas*

¹⁶ Osiqa Yesus a olo marej, “Sokiñala ningi e nubqasai. Olo sokiñala ningi e nubqab.” ¹⁷ Onaqa Yesus aqa angro nanngi segi segi maroqneb, “Yesus a marqo, ‘Sokiñala ningi e nubqasai. Olo sokiñala ningi e nubqab.’ A dego marqo, ‘E ijo Abu aqaq olo oqwai.’ A kiyaaqa degsi marqo?” ¹⁸ Nanngi degsib

maroqnsib olo maroqneb, “Yesus a kiyaaq marqo, ‘Sokiñala’? Anjam di aqa utru iga poigosai.”

¹⁹ Nangi Yesus aqa anjam deqa nenemyqa laqnab di qalieosiqa endegsi minjrej, “E ningi merngonum, ‘Sokiñala ningi e nubqasai. Olo sokiñala ningi e nubqab.’ Ijo anjam di aqa utru ningi poingosai deqa ningi segi segi qaireq nub.” ²⁰ O ijo angro, e bole merngwai. Ningi akam ti sosib are tulan gulbeingwas. Amqa mandam qaji tamo ungasari nangi areboleboleinjqas. Ariya nungo are gulbe di olo koboamqa ningi tulan areboleboleingwas. ²¹ Unja a angro oqajqa batieqnaqa aqa jejamu tulan jaqatinyeqnaqa a are gulbekobaiyeqnu. Ariya a angro osim aqa jaqatin koboamqa a aqa jaqatin deqa olo are qalqasai. A angro osim deqa tulan areboleboleiyqas. ²² Dego kere bini ningi are gulbeingwo. Ariya bunuqna e ningi olo ningitqa ningi are gulbe di uratosib tulan areboleboleingwas. Nungo arebolebole di tamo bei na olo yainqwa keresai. ²³ Bati deqa ningi olo e anjam bei nenembqasai. E bole merngwai. Ningi ijo ñam na ingi bei qa Abu pailyqab di a na ingi di engwas. ²⁴ Ningi nami ijo ñam na Qotei pailyosaioqneb. Ariya bini ningi ingi bei oqajqa are soqnimqa ningi ijo ñam na Qotei pailyoqniy. Osib deqa ningi ingi di osib tulan areboleboleingwas.”

Yesus a mandam endeqa singila kalil gotranyosiq tigelejunu

²⁵ Osiqa Yesus a olo marej, “E ningi yawo anjam merngoqnam. Bunuqna e olo yawo anjam bei ningi mernqwasai. Anjam aqa damu geregere plaltosiy ijo Abu qa merngoqnqai. ²⁶ Bati deqa e segi ningi qa

Abu pailyoqasai. Ningi ijo ñam na Abu pailyoqnqab. ²⁷ Ijo Abu a segi na ningi qalaqalaingeqnu. Di kiyaaq? Ningi e qalaqalaiboqnsib e Qotei aqaq na bem degsi poingeqnu deqa. ²⁸ Nami e ijo Abu aqaq na bosim mandamq aiyem. Sokiñala e olo mandam uratosiy aqaq olo oqwai.”

²⁹ Onaqa Yesus aqa angro nangi aqa anjam di qusib minjeb, “Od, endego ni boleq di anjam ubtosim mergonum. Ni yawo anjam mergosai. ³⁰ Deqa bini iga poigwo, ni kumbra kalil qa qalieonum. Deqa iga ni anjam bei nenemmqasai. Ni namoqna gago nenem qalieonum. Utru deqa iga ni qa gago areqalo singilatosim maronum, bole, ni Qotei aqaq na bem.”

³¹ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ningi e qa nungo areqalo singilatonub e? Di keretonub. ³² Ningi quiy. Bati bei bqas agi bqo. Sokiñala jeu tamo nangi na ningi teteingibqa ningi kalil segisegiosib nungo qureq jaraiqab. Jaraiyibqa e segi sqai. Bole, e segi sqasai. Ijo Abu a e ombla sqom. ³³ E anjam endi ningi merngeqnum. Di kiyaaq? Ningi na e beterbosib are lawo sqajqa deqa. Bole, ningi mandamq endi gulbe koba oqnqab. Di unqum. E segi na mandam endeqa singila kalil gotranyosim tigelejunum. Deqa ningi are singilatosib soqniy.”

17

Yesus a aqa angro nangi qa pailyej

¹ Yesus a anjam degsi marsiq koboonaqa lan goge tarosiq Qotei endegsi pailyej, “O Abu, bati brantqo. E ino segi Angro qujai unum deqa ni

ijo ñam kobaqujatimqa e kamba dego ino ñam kobaqujatqai. ² Ni e singila ebem. Singila dena e na tamo ungasari kalil nanği taqatnjroqnqai. Osiy tamo kalil ni na ebem qaji nanği ñambile enjritqa nanği ñambile gaigai sqab. ³ Ñambile gaigai sqajqa kumbra agiende. Tamo e na ñambile enjreqnum qaji nanği ni qa bole qalieeqnub. Agi ni segi Qotei bole. Nanği e Yesus Kristus qa dego bole qalieeqnub. Agi ni na e qarınbonam mandamq aiyem. Ñambile gaigai sqajqa kumbra agide.

⁴⁻⁵ “O Abu, e mandamq endi ino ñam koba ti ino singila koba ti babtoqnem. Osim wau kalil ni na ebem qaji di yekritem. Nami mandam a brantosaisonaga e ni ombla ñam koba ti soqnem. Ñam di ni na olo ebimqa aqo ombla ñam koba ti sqom.

⁶ “Tamo kalil ni na ebem qaji nanği di e na ino ñam osornjroqnem. Deqa nanği ino anjam dau-ryoqneb. Nanği ino segi tamo soqneb deqa ni na nanği mandamq endena elejosim e ebem. ⁷ Bini nanği qalieonub, ingi ingi kalil ni na e ebem qaji di inoq dena branteb. ⁸ Nanği degsib qalieonub. Di kiyaga? Anjam kalil ni na e merbem qaji di e kamba nanği minjrnem nanği queb. Qusib ni na e qarınbonam bem anjam di nanço areqaloq di singilateb. Osib endegsi poinjrej, e inoq dena bem.

⁹ “E nanği qa ni pailmonum. E mandam qaji tamo ungasari nanği qa ni pailmosai. Tamo ni na ebem qaji nanği qa segi e ni pailmonum. Di kiyaga? Nanği ino tamo unub deqa. ¹⁰ Ijo tamo kalil nanği di ino dego. Ino tamo kalil nanği di ijo dego. Nançoq dena e ñam kobaquja eqnum.

¹¹ “E inoq olo bqai. Deqa e mandamq endi olo sqasai. Ariya tamo ni na ebem qaji nanqi mandamq endi sqab. O Abu, ino kumbra kalil tulan boledamu. Ni segi qujai une saiqoji. Ino ñam koba ni na ebem qaji ñam dena ni na ijo tamo nanqi taqatnjroqnime. Amqa aqo aiyel are qujaitosim unum dego kere nanqi kamba are qujaitosib sqab.

¹² E nanqi koba na sosimqa ino ñam kobaquja ni na ebem qaji ñam dena nanqi taqatnjroqnm. Deqa ijo angro bei padalosai. Angro qujai agi ni nami padalqajqa giltem qaji a segi padalqas. A padalamqa ino anjam nengrenq di unu qaji di aqa damu brantqas. ¹³ E olo inoq bqai. Ijo segi arebolebole tulan kobaosim tamo ni na ebem qaji nanqoq di gaigai sqajqa deqa e mandamq endi sosimqa anjam endi mareqnum.

¹⁴ “E na nanqi ino anjam minjroqnm. Utru deqa mandam qaji tamo ungasari nanqi na nanqi jeutnjreqnub. Nanqi mandam qaji tamo sai. Agi e dego mandam qaji tamo sai. ¹⁵ Ni na nanqi joqsim nanqi mandam uratosib lan qureq oqwajqa deqa e ni pailmosai. Nanqi mandamq endi soqnib ni na nanqi taqatnjroqnm tamo uge Satan na nanqi ugeugeinjraim deqa e ni pailmonum. ¹⁶ Nanqi mandam qaji tamo sai. Agi e dego mandam qaji tamo sai. ¹⁷ Ino anjam kalil bole. Ni ino anjam bole di nanqi minjroqne. Yimqa anjam di nanqo are miligiq di wauoqnmqa nanqi ino segi tamo tintin sqab. ¹⁸ Nami ni na e qarijnbonam mandamq aisim tamo ungasari nanqo ambleq di soqnm. Deqa e kamba tamo ni na ebem qaji nanqi qarijnjritqa mandam qaji tamo ungasari nanqo am-

bleq di sqab. ¹⁹ E nanği qa are qalsiy ijo segi jejamu ni emekritqai. Ijo kumbra dena nanği ino segi tamo tıntıñ sosib ino anjam bole dauryoqnqab.

²⁰ “E ijo anğro 11 nanği qa segi ni pailmosai. Bunuqna nanği ijo anjam mare mare laqnibqa tamo unğasari gargekoba nanği nanğo anjam quonqnsib e qa nanğo areqalo singilatoqnqab. E nanği qa dego ni pailmonum. ²¹ O Abu, ni ijoq di unum. E dego inoq di unum. Aqo aiyel are qujaitosim unum. Ijo segi tamo unğasari kalil nanği dego aqo aiyel koba na are qujaitosim sqajqa deqa e ni pailmonum. Yimqa mandam qaji tamo unğasari nanği qalieqab, ni na e qarınbonam bem. ²² Aqo aiyel are qujaitosim unum. Ñam koba ni na ebem qaji di e kamba olo ijo segi tamo unğasari nanği enjrem. Di kiyafa? Nanği dego aqo aiyel koba na are qujaitosim sqajqa deqa. ²³ E ijo segi tamo unğasari nanğoq di unum. Ni ijoq di unum. Kumbra dena nanği kalil dego aqo aiyel koba na are qujaitosim sqom. Soqnimqa mandam qaji tamo unğasari nanği na nanği unjrsibqa qalieqab, ni na e qarınbonam bem. Osib qalieqab, ni e qalaqalaibeqnum dego kere ni ijo segi tamo unğasari nanği qalaqalainjreqnum.

²⁴ “O Abu, tamo unğasari ni na ebem qaji qure e sqai di nanği dego e ombla qure dia sqom. E deqa ni pailmonum. Nanği e ombla sosibqa ñam koba ni na ebem qaji di unqajqa deqa ti e ni pailmonum. Nami ni mandam atosaisosimqa ñam koba di e ebem. Di kiyafa? Ni na e qalaqalaimboqnem deqa. ²⁵ O Abu, ino kumbra kalil tulan bole tıntıñ. Mandam qaji tamo unğasari nanği ni

qa qaliesai. Ariya e ni qa qalie bole. Ijo segi tam o ungasari nanɣi dego ni qa qalie bole. Deqa nanɣi qalieonub, ni na e qarɨnɣbonam bem. ²⁶ E ino ñam nanɣi osornjroqnem. Nanɣi olo osornjrɣai. Yimqa ni na e qalaqalaibeqnum dego kere nanɣi ino qalaqalaiyo kumbraq di sqab. Amqa e segi nanɣi koba na sqom.”

18

Judas a Yesus osiq jeu tam o nanɣo banɣ di atej

¹ Yesus a degsi Qotei pailyosiq koboonaqa a na aqa anɣro nanɣi joqsiqa koba na walwelosib Kidron ya dosib taqal beiq aisib nañu agu beiq di soqneb. ² Bati gaigai Yesus aqa anɣro nanɣi koba na nañu agu dia korooqneb. Deqa Yesus aqa anɣro Judas aɣi Yesus osim jeu tam o nanɣo banɣ di atqas qaji a nañu agu di qaliesoqnej. ³ Deqa a na qaja tam o gargekoba nanɣi wanɣal ti lam ti sebru ti elenonab joqsiqa nañu agu deq gileb. Atra tam o kokba ti Farisi ti nanɣi na nanɣi qarɨnɣnrɨnab Yesus ojqa gileb. Rom nanɣo qaja tam o qudei dego nanɣi koba na gileb. ⁴ Gulbe kalil Yesus aqaq di brantqas qaji di a nami qaliesoqnej. Deqa qaja tam o nanɣi aqaq bonabqa a nanɣo areq aisiqa nenemnɣrej, “Ninɣi yai qa bonub?”

⁵ Onaqa nanɣi na kamba minjeb, “Iga Yesus Nasaret qaji a qa bonum.” Onaqa Yesus na minjrej, “E aɣiende.” Judas aɣi Yesus osiq qaja tam o nanɣo banɣ di atej qaji a nanɣi koba na tigelesoqneb. ⁶ Onaqa nanɣi Yesus aqa anjam di qusibqa qore na ululonɣosib nɣrenjeb.

⁷ Onaqa Yesus na olo nenemnjrej, “Ningi yai qa bonub?” Onaqa nangi na minjeb, “Iga Yesus Nasaret qaji a qa bonum.” ⁸ Onaqa Yesus na minjrej, “E nami merngonum, e agiende. Ningi e qa bonub di e segi ojiy. Ijo angro nangi uratnjrib gileb.” ⁹ Yesus a nangi degsi minjrej deqa aqa anjam bei nami marej qaji di aqa damu brantej. Agi a nami endegsi marej, “O Abu, tamo nangi ni na ebem qaji bei e uratit padalqasai.”

¹⁰ Onaqa jeu tamo nangi Yesus ojeqnab Saimon Pita na aqa sebru osiqa atra tamo gate aqa kangal tamo bei gateq di qalqajqa waiyej grotosiqa dabkala segi gentetej. Kangal tamo di aqa ñam Malkus. ¹¹ Onaqa Yesus na Pita minjej, “Ino sebru olo ate. E jaqatin koba oqai. Jaqatin di ya uge uyo bul. Di uyqai. Ijo Abu na merbej, ‘Ni jaqatin di oqam.’”

Qaja tamo nangi Yesus ojsib Anas aqa talq osib aiyej

¹² Onaqa qaja tamo nangi ti nango gate koba a ombla na Yesus ojsib aqa ban tonteteb. ¹³ Osib Kaiafas aqa sou Anas aqa talq osib aiyej. Kaiafas a wausau deqa Juda nango atra tamo gate soqnej. ¹⁴ Agi a nami Juda tamo kokba nangi minjrej, “Tamo qujai a tamo ungasari kalil nangi qa moiqas di kere.”

Pita a marej, “E Yesus aqa angro sai”

¹⁵ Qaja tamo nangi Yesus osi aiyeqnabqa Saimon Pita a qoreq na Yesus dauryosiq aiyej. Yesus aqa angro bei dego a dauryosiq aiyej. Angro di atra tamo gate a qalie. Deqa a Yesus dauryosiq torei jen miligiq gilsiq atra tamo gate aqa talq

di brantej. ¹⁶ Ariya Pita a siranme qala oqeq di tigelesoqnej. Onaqa Yesus aqa angro agi atra tamo gate a qaliesoqnej qaji a na siranme taqato uña minjnaqa odyonaqa Pita osiq ombla na jen miligiq gilsib tal qalaq di tigelesoqneb. ¹⁷ Onaqa siranme taqato uña a na Pita nenemyej, “Ni Yesus aqa angro kiyo?” Onaqa Pita na kamba minjej, “Eo. E aqa angro sai.” ¹⁸ Kangal tamo nanqi ti tal taqato tamo nanqi ti yornjrnaqa nam tunguyosib namyuwo areq di tigelesosib nam yoroqneb. Onaqa Pita a dego bosiq nanqi koba na tigelesosib nam yoroqneb.

Atra tamo gate a anjam gargekoba Yesus nene-myooqnej

¹⁹ Bati deqa atra tamo gate a anjam gargekoba Yesus nenemyooqnej. Yesus aqa angro nanqi qa ti aqa anjam a na tamo ungasari nanqi minjroqnej qaji deqa ti nenemyooqnej. ²⁰ Onaqa Yesus na kamba minjej, “E boleq di tamo ungasari nanqi anjam minjroqnem. E bati gaigai Qotei tal miligiq di, atra tal miligiq di, Juda nango koro sawaq di anjam palontoqnsim minjroqnem. E uliosim anjam minjrosaioqnem. ²¹ Deqa ni kiyaga e nenenkobaibeqnum? Tamo ungasari ijo anjam quooqneb qaji nanqi segi nenemnjinmqa nanqi na mermaqab. E anjam minjroqnem qaji di nanqi qalie.”

²² Yesus a atra tamo gate degsi minjnaqa qaja tamo bei Yesus aqa areq di tigelesoqnej qaji a ban lubtosiqa Yesus aqa ulatamuq di qalej. Osiqa minjej, “Ni kiyaga atra tamo gate aqa medabu ojonum?” ²³ Onaqa Yesus na kamba minjej, “E anjam maronum endi gisanamqa ubtosim merbe. Ariya ijo anjam boleanmqa ni kiyaga e lubonum?”

²⁴ Onaqa Anas na aqa qaja tamo nan̄gi minjr-naqa Yesus osib atra tamo gate Kaiafas aqaq gileb. Yesus aqa baŋ tonto qorbi sonaq osi gileb.

Pita a olo marej, “E Yesus aqa angro sai”

²⁵ Saimon Pita a ŋamyuwo areq di tigelesosiq ŋam yoreqnaqa tamo qudei na minjeb, “Ni dego Yesus aqa angro bei kiyo?” Onaqa Pita a saidosiq minjrej, “Eo. E aqa angro sai.”

²⁶ Onaqa atra tamo gate aqa kaŋgal tamo bei na Pita minjej, “E ni kiyo Yesus ombla nañu aguq di sonam numonum?” Tamo di agi Pita na tamo dabkala gentetej qaji aqa was. ²⁷ Onaqa Pita a olo saidosiq minjej, “Di e sai.” Pita a degsi gisaŋoqalubtonaqa tuwe anjamej.

Juda tamo kokba nan̄gi na Yesus osib Pailat aqa talq gileb

²⁸ Onaqa nobqolo malu qameqnaq Juda tamo kokba nan̄gi na Kaiafas aqa talq dena Yesus osib Rom nan̄go mandor Pailat aqa tal kobaqujaq gileb. Nan̄gi tal miligiq gilosai. Nan̄gi endegsib are qaleb, “Pailat a Juda tamo sai. A sawa bei qaji tamo. Deqa iga aqa tal miligiq gilqa getento. Gago dal anjam degsi unu. Iga aqa tal miligiq gilqom di iga une ti sqom. Deqa gago yori bati koba brantimqa iga in̄gi uyqa keresaiigwas.” Nan̄gi degsib are qalsib deqa nan̄gi Pailat aqa tal miligiq gilosai. ²⁹ Nan̄gi oqeq di tigelesonabqa Pailat a segi oqedosiq nan̄goq di brantej. Brantosiqā nenemnjrej, “Tamo endi aqa une kiye qa n̄ngi a osib ijoq bonub?” ³⁰ Onaqa nan̄gi na Pailat minjeb, “Tamo endi a kumbra uge yosai qamu iga inoq osi bosai qamu.”

³¹ Onaqa Pailat na olo minjrej, “Ningi a olo osi aisib nungo segi dal anjam na aqa une qa pegiyiy.” Onaqa nangi na kamba Pailat minjeb, “Iga Juda tamo. Deqa iga na tamo moiyoṭṭa kere-sai.” ³² Nangi Pailat degsib minjeb deqa anjam bei Yesus a nami marej qaji di aqa damu brantej. Agi Yesus a gam kiye na moiṭas di a segi nami ubtej.

³³ Onaqa Pailat a olo puluosiqa aqa tal miligiq gilsiq aqa qaja tamo nangi minjrnaqa nangi na Yesus osib aqa areq beb. Bonabqa Pailat na nene-myej, “Ni Juda nanḡo Mandor Koba e?” ³⁴ Onaqa Yesus na kamba minjej, “Ni ino segi areqalo na anjam di merbonum kiyo tamo qudei na e qa saimonub qusim anjam di merbonum kiyo? Ni e merbe.” ³⁵ Onaqa Pailat na olo minjej, “E Juda tamo e? Sai. Ni que. Ino segi leṇ agi Juda nangi ti atra tamo kokba ti nangi na ni osib ijoq bonub. Deqa ni merbe. Ni une kiye yonum deqa ni osi bonub?”

³⁶ Onaqa Yesus na minjej, “E mandam qaji mandor sosai. Degsi so qamu Juda nangi na e oje-qṇab ijo wau tamo nangi ṇiriṇosib qoto itnjreb qamu.” ³⁷ Onaqa Pailat na olo Yesus nenemyej, “Ni bole mandor e?” Onaqa Yesus na minjej, “Od, ni kere merbonum. E mandor. E anjam bole ubṭqajqa deqa mandamq aisim ṇambabem. Tamo kalil anjam bole dauryeqṇub qaji nangi ijo anjam queqṇub.” ³⁸ Onaqa Pailat na nenemyej, “Anjam bole di kiye?”

Juda nangi na Pailat minjeb, “Ni Yesus ṇamburbasq di qame!”

Pailat a degsi marsiqa olo oqedosiqa Juda tamo kokba nanjoq gilsiq a minjrej, “E tamo endi aqa jejamuq di une bei unosai. ³⁹ Deqa e nunjo kumbra bei dauryqai. Wausau gaigai nunjo yori bati koba branteqnaqa e na tamo qujai tonto talq dena uratoqnsim engeqnum. Deqa ningi na merbiy. Wausau endeqa e tamo yai uratosiy engwai? E Juda nanjo mandor endi uratosiy engwai e?” ⁴⁰ Onaqa Juda tamo kokba nanji olo tulan saidosib minjeb, “Ni a uratim oqedaiq. Tonto tamo Barabas a uratim oqedem.” Nanji Pailat degsib minjeb. Barabas a lej ojo tamo.

19

¹ Onaqa Pailat a Yesus osiqa aqa qaja tamo nango banq di atsiqa minjrej, “Ningi Yesus bu toqon na kumbainiyi.” Degsi minjrnaqa nanji na Yesus osib bu toqon na kumbainyeb. ² Kumbainyosib koboonaqa nanji na sil luwit osib lulumosib dena mandor kokba nango gate tatal bul gereiyosib aqa gateq di atetosib singila na teqiyeb. Osib gara jugo olekoba lent mandor kokba nanji gaigai jigeqnub deqaji bei osib Yesus jigete. A segi qa Mandor Koba maroqnej deqa nanji na kumbra degyeb. ³ Osib nanji Yesus aqa areq bosib a misilinyoqnsib gisan na binjoqnsib minjoqneb, “O Juda nanjo Mandor Koba, kaiye.” Nanji degsib Yesus misilinyoqnsib ban lubtosib aqa ulatamuq di qaloqneb.

⁴ Onaqa Pailat a olo aqa talq dena oqedosiqa Juda tamo kokba nanji minjrej, “Ningi uniy. E Yesus aqa jejamuq di une bei yala unosai bole sai. Ningi di qalieqajqa deqa e Yesus olo nunjoq osi

bonum.” ⁵ Degsi minjrnaqa Yesus a oqedej. Gate tatal sil luwit na gereiyosib aqa gateq di ateteb qaji de ti gara lent a jigeteb qaji de ti qorbi oqedej. Onaqa Pailat na minjrej, “Ningi tamo endi uniy.”

⁶ Degsi minjrnaqa atra tamo kokba ti nango qaja tamo nanqi ti Yesus unsibqa nanqi murqumyoqnsib Pailat wainyoqnsib minjoqneb, “Ni a namburbasq di qame! Ni a namburbasq di qame!” Onaqa Pailat na minjrej, “Ningi segi na Yesus osib namburbasq di qamiy. E aqa jejamuq di une bei unosai.” ⁷ Onaqa Juda tamo kokba nanqi na olo Pailat minjeb, “Yesus a segi qa marqo, ‘E Qotei aqa Niri.’ Aqa une deqa a moiymem. Gago dal anjam degsi unu.”

⁸ Onaqa Pailat a nango anjam di qusiqa a tulan ulaugetej. ⁹ Osiqa a olo Yesus osiq tal miligiq gilsiq nenemyej, “Ni sawa qabe qaji? Ni e merbe.” Onaqa Yesus a mequmesoqnej. A na kamba anjam bei Pailat minjosai. ¹⁰ Deqa Pailat na olo minjej, “Ni anjam bei merbqasai e? Ni que. E tamo kobaquja. Deqa e ni uratmit ni gilqam. E ni uratmqasai di ni namburbasq di gainjosim moiqam. Ni degsi poimosai e?”

¹¹ Onaqa Yesus na Pailat minjej, “Qotei lan qureq di unu qaji a na ni singila emosai gamu ni e gulbe bei ebqa keresai gamu. Deqa ino une kiñala. Ariya atra tamo gate agi e ojsiq ino banq di atqo qaji aqa une kobaquja.” ¹² Yesus na Pailat degsi minjnaq qusiqa olo oqedosiqa Juda tamo kokba nanqi minjrej, “Ungum. E Yesus uratit gilqas.” A nanqi degsi minjreqnaqa nanqi na olo tulan saidoqnsib murqumyoqnsib minjoqneb, “Ni Yesus uratim gilaiq. Ni a uratqam di ni mandor koba Sisar

aq̄a wau tamo bolesai. Yesus a marqo, ‘E segi mandor koba.’ A degsi marqo deq̄a a na Sisar jeu atqo.”

¹³ Nan̄gi na Pailat degsib minjeq̄nab q̄usiqa a olo Yesus osiq̄ oq̄edosiqa aq̄a awo jaram kobaq̄ di awoej. Pailat a gaigai tamo nan̄go une q̄a peginj̄rqa oq̄nsiq̄ dia awooq̄nej. Jaram so q̄aji sawa di aq̄a ñam Meniñ Bijal. Hibru anjam na “Gabata” mareq̄nub. ¹⁴ Juda nan̄go yori bati koba brantq̄a laq̄nej deq̄a yori bati aq̄a ingi ingi kalil gereiyosib atnab soq̄nej. Señ bati 12 onaq̄ q̄anam jigeej. Deq̄a Pailat na Yesus osiq̄a Juda tamo kokba nan̄gi minj̄rej, “Nin̄gi nun̄go mandor koba uniy.” ¹⁵ Onaq̄a nan̄gi tulan̄ lelen̄oq̄nsib minjoq̄neb, “Ni a taq̄al waiy! Osim ñamburbasq̄ di q̄ame!” Onaq̄a Pailat na nenem̄nj̄rej, “E nun̄go mandor koba osiy ñamburbasq̄ di q̄amq̄ai e?” Onaq̄a atra tamo kokba nan̄gi na kamba minj̄eb, “Gago mandor bei saiq̄oji. Gago mandor qujai agi Sisar.” ¹⁶ Onaq̄a Pailat a nan̄go areq̄alo dauryosiqa Yesus osiq̄ nan̄go ban̄q̄ di atsiqa minj̄rej, “Nin̄gi na Yesus osib ñamburbasq̄ di q̄amiy.”

Yesus a ñamburbasq̄ di gain̄ej

¹⁷ Pailat a Juda tamo kokba nan̄gi degsi minj̄rnaq̄a q̄aja tamo nan̄gi Yesus osib aq̄a q̄awarq̄ di aq̄a segi ñamburbas atetosib a ban̄ ojsib Jerusalem uratosib osi gilsib sawa agu kiñala bei aq̄a ñam Tamo Gate Tanu di branteb. Ñam di Hibru anjam na “Golgota” mareq̄nub. ¹⁸ Di brantosib Yesus osib ñamburbasq̄ di q̄ameb. Tamo aiyel dego ñamburbasq̄ di q̄amelen̄eb. Yesus a ambleq̄ di tigeltosib tamo

bei aqa ban qonanq di tigelteb. Bei aqa ban woq di tigelteb.

¹⁹ Onaqa Pailat a anjam bei nengrenyosiq namburbas mutu gogeq di atej. A endegsi nengrenyej, “Yesus Nasaret qaji a Juda nango Mandor Koba.” ²⁰ Sawa agu Yesus namburbasq di gainteb qaji di Jerusalem jojom. Deqa Juda tamo ungasari gargekoba nangi gile beoqnsib anjam Pailat na nengrenyej qaji di sisiyoqneb. Anjam di Hibru anjam na ti Rom nango anjam na ti Grik nango anjam na ti turtosiq nengrenyej. ²¹ Onaqa Juda nango atra tamo kokba nangi na Pailat minjeb, “‘Yesus a Juda nango Mandor Koba’ anjam degsi nengrenyaim. ‘A marej, “E Juda nango Mandor Koba,” ’ anjam degsi nengrenye.”

²² Onaqa Pailat na minjrej, “Unqum. E anjam nengrenyonum degesoqnem.”

²³ Ariya qaja tamo nangi na Yesus namburbasq di qamsibqa aqa gara elenqa marsib giltelenjeb. Giltelenjosib tumbol qolqe ateb. Aqa gara jugo olekoba di gara banga qujai na gereiyeb. Gara banga bei na totoryosai. Gara di tulan boledamu. ²⁴ Deqa qaja tamo nangi segi segi qairosib mareb, “Iga gara di bumbranyqasai. Iga meniñ silali alanonam tamo yai aqa meniñ na bunjnrqas a na gara di oqas.” Degsib marsib meniñ silali alanjeb. Nangi kumbra di yeb deqa Qotei aqa anjam bei nengrenq di unu qaji di aqa damu brantej. Anjam agiende, “Nangi ijo gara elenqa marsib giltelenjqab. Giltelenjosib meniñ silali alanqab.”

²⁵ Yesus aqa ai wo aqa ai yala wo namburbas utruq di tigelesoqneb. Maria Makdala qure qaji

wo Klopas aqa naun Maria wo nanği aiyel dego bosib koba na tigelesoqneb. ²⁶ Onaqa Yesus a tirosiqa aqa ai wo aqa angro agi a tulan qalaqalaiyoqnej qaji de wo namburbas utruq di tigelesonab unjrsiqa aqa ai metosiq minjej, “O ai, di ino angro.” ²⁷ Osiqa angro di minjej, “Di ino ai.” Onaqa bati qujai deqa angro dena Yesus aqa ai osiqa aqa segi talq di ombla sosibqa taqatoqnej.

Yesus a moiyej

²⁸ Yesus a qalieej, wau kalil aqa Abu na yej qaji di kobotej. Osiqa marej, “E ya qar bqo.” A degsi marej. Di kiyaja? Qotei aqa anjam bei nenğrenq di so qaji di aqa damu brantqajqa deqa. ²⁹ Onaqa qaja tamo nanği Yesus aqa anjam di qusibqa gara ñengi bei osib wain isa kobaq di tuqteb. Tuqtosib namanj bei aqa dani osib mutuq di gara ñengi qosisib osib Yesus anaiyqajqa soqtosib aqa medabuq di ateb. Wain di ya nobu bei namburbas utruq di nami atnab soqnej qaji dena tigsib Yesus anaiyeb. ³⁰ Onaqa Yesus a wain isa koba di uysiqqa marej, “Bini e ijo wau kobotonum.” Degsi marsiqa aqa gate gulainosiqqa mondor titosiq moiyej.

Qaja tamo bei na Yesus aqa jar banğaq di qamej

³¹ Juda nanğo yori bati koba brantqa laqnej deqa yori bati aqa ingi ingi kalil gereiyosib atnab soqnej. Nebe yori bati. Deqa Juda nanği mareb, “Iga yori bati qa tamo nanği namburbasq di uratnjrim sqasai.” Osib nanği Pailat aqa areq bosib minjeb, “Ni ino qaja tamo nanği minjrimqa gilsib tamo namburbasq di gainejunub qaji nanğo singa gentetnjribqa urur moreñabqa osib subq atqab.” ³² Onaqa Pailat a nanğo anjam di qusiqa odosiq

aqaja qajata tamo qudei qarinnjrnaj gilsib tamo aiyel Yesus koba na namburbasq di gainesoqneba qajinango singa gentetnjreb. ³³ Osib Yesus aqareq gilsib uneba nami moiyej. Deqa nangi aqasinga gentosai. ³⁴ Onaqa qajata tamo beina aqaja qajasiq Yesus aqajar banjaq di qamnaqlen ti ya ti aiyej. ³⁵ Nangi kumbra di yonabqa e ijo segi namdamu na unem. E kumbra deqa saeqnsim laqnum. E segi qalieonum, ijo anjam bole. Deqa nangi qusib nungo areqaloq di singilatiy. ³⁶ Qajata tamo nangi kumbra di yeb deqa Qotei aqanjam beinengrenq di so qajidi aqadamu brantej. Agi endegsib nengrenyeb, “Nangi aqatanu beigen-tqasai.” ³⁷ Qotei aqanjam beidego aqadamu brantej. Anjam agiende, “Nangi qajana aqajar banjaq di qamsibqa a koqyesqab.”

Tamo aiyel na Yesus aqajejama osib sub bunujq di ateb

³⁸ Onaqa tamo beina aqa ñam Josep a Yesus aqajejama osim subq atqamarsiqa Pailat a nenemyqa gilej. Josep a Arimatea qure qaji. A Yesus dauryoqnej qaji. A Juda tamo kokba nangi ulainjrsiq deqa uliosiq Yesus dauryoqnej. A boleq di dauryosaioqnej. Ariya a Pailat aqareq gilsiqanenemyej, “Ni e odbimqa e Yesus aqajejama osiysubq atqa kere e?” Onaqa Pailat na Josep odyonaqa a Yesus aqajejama osiq subq atqa gilej. ³⁹ Nikodemus agi nami qolo Yesus aqaq gilej qaji a dego Josep ombla na Yesus aqajejama osib subq atqa gileb. Nikodemus a gilqa osiqa nam so aqaya quleq ti utru aiyela turtosiq gereiyosiq osi gilej. Nam so aqaya di aqa gulbe 30 kilogram. ⁴⁰ Onaqa

nangi aiyel Yesus aqa jejamu osib gara boledamu na dalaosib nam so aqa ya di osib aqa jejamuq di liyeb. Juda nangi na tamo subq atqa oqnsib degyeqhub.

⁴¹ Sawa Yesus namburbasq di qameb qaji qalaq di nañu agu bei soqnej. Nañu agu dia sub bunuj bei soqnej. Sub dia nami tamo bei atosaisoqneb.

⁴² Sub di isaq di sosai. A jojom di soqnej. Juda nango yori bati aqa ingi ingi kalil gereiyqa bati brantej deqa nangi aiyel na Yesus aqa jejamu osib sub miligiq di jugeb.

20

Yesus a subq na tigelej

¹ Yesus a subq di sonaq yori batiej. Olo nebeon-aqa nobqolo ambru Maria Makdala qure qaji a tigelosiqqa Yesus aqa subq gilej. Gilsiq nam atej meniñ kobaquja sub me getenteb qaji di waqosiq taqal di sonaq unej. ² Unsiqa olo puluosiq urur ti aisiq Saimon Pita wo Yesus aqa angro agi a tulan qalaqalaiyoqnej qaji de wo nangi aiyel itnjrsiqqa minjrej, “Gago Tamo Koba aqa jejamu subq dena osib jaraiyonub. Qabia kiyo atonub di iga qalie-sai.”

³ Degsi minjrnaqa Pita angro de wo nangi anjam di qusibqa Yesus aqa sub unqajqa gileb.

⁴ Nangi aiyel gurgurosib giloqnsib angro dena Pita bunyosiqqa namoosi gilsiq subq di brantej. ⁵ Osiq sub meq di tigelosiqqa miligi tirosiq gara Yesus dalaeb qaji di sonaq unej. A sub miligiq aiyosai.

⁶ Onaqa Saimon Pita a bunuqna bosiq torei sub miligiq aiyej. Aisiq a dego gara Yesus dalaeb qaji

di unej. ⁷ Gara mutu bei Yesus aqa gate qoseteb qaji di lubosiq taqal beiq di sonaq unej. Gara mutu di gara qudei ti turtosiq sosai. A segiq di soqnej. ⁸ Onaqa angro namo subq di brantej qaji a dego sub miligiq aiyej. Aisiq gara di unsiq marej, “Bole.” ⁹ Bati deqa nanqi aiyel Qotei aqa anjam bei nengrenq di so qaji di aqa utru geregere poinjrosaisoqnej. Anjam agiende, “Kristus a olo subq na tigelqas.” ¹⁰ Ariya nanqi olo puluosib nanqo qureq aiyej.

Maria Makdala qaji a Yesus unej

¹¹ Onaqa Maria a sub qalaq di tigelesosiq akamoqnej. Akamoqnasiq sub miligi tirej. ¹² Tirosiq lañ angro aiyel sub miligiq di sonab unjrej. Nanqi gara qat jigsib Yesus ñeioteb qaji lumeq di awesoqneb. Bei gateqsi bei siñgaqsi awesoqneb. ¹³ Awesosibqa Maria minjeb, “Unja, ni kiyaga akameqnum?” Onaqa minjrej, “Nanqi ijo Tamo Koba osib jaraiyonub. Qabia kiyo atonub di e qaliesai.” ¹⁴ Maria a nanqi degsi minjrasiq bulosiq aqa qoreq di Yesus a tigelesonaq unej. A qaliesai, di Yesus.

¹⁵ Onaqa Yesus na Maria minjej, “O unja, ni kiyaga akameqnum? Ni yai unqa bonum?” Onaqa Maria a are qalej, “Tamo endi a nañu agu taqateqnu kiyo?” Degsi are qalsiq minjej, “Ni na kiyo ijo Tamo Koba osim sawa qabia atonum di merbimqa e gilsiy oqai.” ¹⁶ Onaqa Yesus na minjej, “O Maria.” Degsi minjnaqa Maria a Yesus qa poiyoonaqa areiyosiq minjej, “O Rabonai.” Di Hibu anjam. Aqa damu, “O Qalie Tamo Koba.” ¹⁷ Onaqa Yesus na Maria minjej, “E ijo Abu aqaq

oqosaiunum deqa ni e ojaim. Ni ijo was nanqoq gilsim endegsi minjre, ‘Yesus a marqo, “E ijo Abu aqaq olo oqwai. Ijo Abu agi nunqo Abu dego. Ijo Qotei agi nunqo Qotei dego.” ’ Ni gilsim nanqi degsi minjre.”

¹⁸ Onaqa Maria Makdala qaji a Yesus aqa anjam di qusiqa gilsiq Yesus aqa angro nanqi itnjrsiqa minjrej, “E gago Tamo Koba a unonum.” Osiqa anjam kalil Yesus na minjej qaji di olo nanqi sainjrej.

Yesus aqa angro nanqi na a uneb

¹⁹ Yori bati koboosiq bilaqtonaqa Yesus aqa angro nanqi tal bei gogetosib siranme kalil qandimtelenosib warum miligiq di soqneb. Nanqi Juda tamo kokba nanqi ulainjrsib deqa degyeb. Onaqa bati qujai deqa Yesus a tal miligiq di brantosiq nango ambleq di tigelosiq minjrej, “O ijo angro, ningi are lawo soqniy.” ²⁰ Osiqa aqa ban ti jar banga ti nanqi osornjrej. Onaqa nanqi kalil Tamo Koba a unsibqa tulan areboleboleinjrej. ²¹ Onaqa Yesus na olo minjrej, “Ningi are lawo soqniy. Ijo Abu na e qarinqej dego kere e ningi qarinqeqnum.” ²² Yesus na aqa angro nanqi anjam degsi minjrsiqa aqa mondor puynjrsiqa minjrej, “Ningi Qotei aqa Mondor Bole oiy. ²³ Ningi tamo unqasari nango une kobotetnjrqab di Qotei a dego nango une kobotetnjrqas. Ariya ningi tamo unqasari nango une kobotetnjrqasai di Qotei a dego nango une kobotetnjrqasai.”

Tomas a Yesus unej

²⁴ Yesus a nanqoq di brantej di Tomas a nanqi koba na sosai. Tomas a Yesus aqa angro 12 deqaji bei. Aqa ñam bei Didimus. ²⁵ Onaqa Yesus

aq̄a angro nan̄gi gilsib Tomas itosib minjeb, “Iga gago Tamo Koba a unonum.” Degsi minjnabqa a nan̄go anjam di qunaq ugeiyonaq minjrej, “E ijo n̄amdamu na Yesus aq̄a bañ bile tutu na qameb qaji pirigi di unsiy ojqāi di e marqai, ‘Bole.’ E aq̄a jar bañga qaja na qameb qaji pirigi di dego unsiy ojqāi di e marqai, ‘Bole.’ E unqasai di e bole qa marqasai.”

²⁶ Ariya bati 7 koboonaqa Yesus aq̄a angro nan̄gi olo tal miligiq di soqneb. Tomas a dego nan̄gi koba na soqneb. Siran̄me kalil qandimesonabqa Yesus a tal miligiq di brantosiq̄a nan̄go ambleq di tigelosiq̄ minjrej, “O ijo angro, ningi are lawo soqniy.” ²⁷ Osiqa Tomas minjej, “O Tomas, ni ino bañ gei na ijo bañ bile qameb qaji pirigi ojsim unime. Ino bañ waiyosim ijo jar bañga qameb qaji pirigi dego oje. Areqalo aiyeltaim. Areqalo qujaitosim e qa ino areqalo singilat.” ²⁸ Onaqa Tomas na Yesus minjej, “O Yesus, ni ijo Tamo Koba. Ni ijo Qotei dego.”

²⁹ Onaqa Yesus na olo Tomas minjej, “Ni ino n̄amdamu na e nubsim deqa ino areqalo e qa singilatonum e? Ariya tamo ungasari nan̄go n̄amdamu na e nubosaieqnub qaji nan̄gi e qa nan̄go areqalo singilatqab di nan̄gi tulan areboleboleinjr̄qas.”

Jon a anjam endi nengren̄yej di aq̄a utru

³⁰ Yesus a Qotei aq̄a mañwa tulan gargekoba aq̄a angro nan̄go n̄amdamuq di yoqnej. E aq̄a mañwa quja quja segi buk miligiq endi nengren̄yonum. ³¹ E anjam endi nengren̄yonum. Di kiyāqa? Ningi sisiyosib Yesus qa nun̄go areqalo singilatosib a bole

Kristus Qotei aqa Niri degsi poingwajqa deqa. Osib ninği Yesus aqa ñam na njambile gaigai sqajqa deqa.

21

Yesus aqa angro 7 nanği na Yesus uneb

¹ Onaqa bati bei Yesus a Taiberias ya agu qalaq di sosisqa aqa angro nanğoq di olo brantej. E deqa kiñala saqai. ² Ya agu qalaq di Yesus aqa angro 7 nanği soqneb. Angro bei Saimon Pita. Bei Tomas aqa ñam bei Didimus. Bei Nataniel. Nataniel aqa qure utru Kana. Kana a Galili sawaq di unu. Sebedi aqa niri aiyel nanği dego ya agu qalaq di soqneb. Ariya Yesus aqa angro aiyel dego nanği koba na soqneb. ³ Onaqa Saimon Pita na nanği minjrej, “E qe oqajqa deqa kakan waiyqa aiye-qnum.” Onaqa nanği na minjeb, “Iga kalil koba na aiqom.” Degsi minjsib nanği koba na aisib qobun gogetosib ya robuq oqsib kakan waiyoqneb. Di qolo. Waiyeqnab nebeej. Nanği qe bei osai bole sai.

⁴ Nobqolo ambru nanği qobun miligiq di sosib ñam ateb Yesus a alile di tigelesonaq uneb. Nanği qaliesai, di Yesus. ⁵ Deqa a na nenemnrej, “O ijo angro, ninği qe onub e?” Onaqa nanği na minjeb, “Eo. Iga qe osai.” ⁶ Onaqa minjrej, “Ninği qobun aqa qala bei ban woq di kakan waiyiy. Waiyosib ninği qe oqab.” Onaqa nanği Yesus aqa anjam di dauryosib ban woq di kakan waiyeb qe tulan ani eb. Qe di tulan gargekoba deqa nanği na soqtosib qobun goge di atqa keresaiinjrej.

⁷ Onaqa Yesus aqa angro agi a tulan qalaqalaiy-oqnej qaji a na Pita minjej, “Tamo di gago Tamo

Koba.” Onaqa Saimon Pita a anjam di qusiqa aqa gara jugo wauqa osiq piqtej qaji di olo jigsika qobun dena prugosiq yaq aisiq qawainosiq Yesus aqa areq gilej. ⁸ Yesus aqa angro qobun miligiq di soqneb qaji nanqi alile jojom 100 mita. Deqa kakan qe na maqesonaq nanqi qobun na titosib aisib alile di tiryeb.

⁹ Alile di tiryosib nam ateb di Yesus a nami nam tunguyosiq qe koitonaq namyuwoq di sonaq uneb. Bem qudei dego sonaq uneb. ¹⁰ Deqa Yesus na minjrej, “Ningi qe onub di qudei osi boiy.”

¹¹ Onaqa Pita a olo qobun gogetosiq kakan qe ti titosiq alile di atej. Qe di kokba. Qe kalil sisiyeb 153. Di qe gargekoba. Ariya kakan yala branosai.

¹² Onaqa Yesus na minjrej, “Ningi bosib ingi uyi.” Angro bei na yala nenemyosai, “Ni tamo yai?” Degosai. Nanqi qalie, di nanjo Tamo Koba.

¹³ Onaqa Yesus a namyuwo jojomyosiq bem ti qe ti di osiq nanqi anainjronaq uye.

¹⁴ Yesus a subq na tigelosiq aqa angro nanjoq di brantoaiyeltej. Bini qalubqo.

Yesus na Pita minjej, “Ni ijo kaja du du nanqi gereinjrimen”

¹⁵ Nanqi ingi uynab koboonaqa Yesus na Saimon Pita nenemyej, “O Saimon, Jon aqa njiri, ni ijo angro kalil nanqi bunjrsimqa ni segi e tulan qalaqalaibeqnum e?” Onaqa Pita na minjej, “Od, Tamo Koba, ni qalieonum, e ni qalaqalaimeqnum.” Onaqa Yesus na minjej, “Ni ijo kaja du du nanqi gereinjrimen.”

¹⁶ Osiqa olo Pita nenemyej, “O Saimon, Jon aqa njiri, ni e tulan qalaqalaibeqnum e?” Onaqa Pita

na minjej, “Od, Tamo Koba, ni qalieonum, e ni qalaqalaimeqnum.” Onaqa Yesus na minjej, “Ni ijo kaja nanği taqatnjrime.”

¹⁷ Osiqa olo nenemyej, “O Saimon, Jon aqa njiri, ni e qalaqalaimeqnum e?” Yesus na Pita anjam di nenemyoqalubtej deqa Pita a are gulbeiyonaq minjej, “O Tamo Koba, ni kumbra kalil qa qalie. Deqa ni qalieonum, e ni qalaqalaimeqnum.” Onaqa Yesus na olo minjej, “Ni ijo kaja nanği gereinjime.

¹⁸ “O Pita, e bole mermqai. Ni angro wala sosimqa ni ino segi areqalo dauryoqnsim sawa ni gilqajqa are soqnej qaji deq giloqnem. Ariya bunuqna ni qeliosimqa ino ban aiyel soqtim tamo bei na ni tontmosim sawa ni gilqajqa asgimqas qaji deq osi gilqas.” ¹⁹ Pita aqa moiqaajqa gam di Yesus na ubtosiqa degsi minjej. Pita a gam dena moiym Qotei aqa ñam goge oqwas. Pita a di qalieqajqa deqa Yesus na degsi minjej. Osiqa Pita minjej, “Ni e daurbe.”

Anjam getento

²⁰ Osiqa Yesus a Pita ombla walweloqnsibqa Pita a bulosiqa angro Yesus na tulan qalaqalaiyoqnej qaji a nanği aiyel daurnjreqnaq unej. Angro di agi nami Yesus aqa angro nanği koba na ingi uy-oqnsibqa a Yesus beteryosiq nenemyej, “O Tamo Koba, angro yai na ni osim jeu tamo nanžo banq di atqas?” ²¹ Deqa Pita a angro di unsiqa Yesus nenemyej, “O Tamo Koba, bunuqna ino angro di a kumbra kiye turqas?” ²² Onaqa Yesus na Pita minjej, “Angro di a moiyoqnsibqa e olo bqai degsi minjitqa ni deqa are koba qalaim. Di ino wau sai.

Di ijo wau. Ni e daurbe.” ²³ Yesus na Pita degsi minjej. Deqa angro di a moiqasai anjam di sawa sawaq gileqnaqa Kristen was kalil nangi quoqneb. Angro di a moiqasai Yesus na Pita degsi minjosai. A na minjej, “Angro di a moiynosaisoqnimqa e olo bqai degsi minjitqa ni deqa are koba qalaim.”

²⁴ Yesus aqa angro di agi e segi. E na anjam endi nengrenyonum. E ijo segi namdamu na Yesus aqa kumbra kalil endi unsim deqa nengrenyonum. Iga qalieonum, ijo anjam endi bole.

²⁵ Yesus a mandamq endi sosisqa a kumbra tulan gargekoba yoqnej. Deqa e are qalonum, Yesus aqa kumbra kalil deqa nengrenyqom di buk tulan tumbol kobaosim sawa sawa kalilq di maqosim sawa atqa keresaiqas.

Yesus Aqa Anjam Bole 2000
The New Testament in the Anjam language of Papua
New Guinea, 2000 edition
Nupela Testamen long tokples Anjam long Niugini,
2000

Copyright © 2000 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Anjam

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2001-01-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

6bd977a8-0139-583b-a367-c04faf6223cc